

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climata

176

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 18

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoaia

octombrie 2024

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

„Floarea Soarelui” de Vincent Van Gogh

Climate literare

CUPRINS

Nichita Stănescu / Poeme...3
Gheorghe Valerică Cimpoca / Cunoaștere și înțelegere...4
Anton Gagiu / A fi sau a nu fi... 5
Gabriela Sonnenberg / Industria longevității... 6
Constanța Popescu / Poeme... 7
Gheorghe Andrei Neagu / Arcanele cititului... 8
Al Florin Țene / Întoarcere... 9
George Roca/ O privire sinoptică asupra... ...10
Gruița Cojocaru / Alo, domn' profesor, atenție!... 12
Ion Dulgeac / Vecinul Nețoiu... 13
Ionuț Țene / Prima atestare documentară... ... 15
Ovidiu Țuțuianu / Tot răul spre bine!... 16
Constantin Mișu / Poetica în spirală... 17
Valentin Lupea / O trilogie antologică de excepție... 18
Gheorghe Constatin. Nistoroiu / Familia în tradiția biblică... ... 19
Costinel Lungu / Poeme... 21
Florica Bud / Pohta-n cui și alte pohte (14)... 22
Emil Proscan / Anafură... 23
Mihai Buznea / Casa... 24
Constantin Stroe / Secvență Haiku... 26
Vavila Popovici / Stoicismul roman... 27
Elena Oprea / Eufrosin Poteca... 30
Ionel Tomescu / Semantica analizei criticului literar Al. Florin Țene... ...32
Dumitru Ionescu-Vrăneșteanu / Olimpia (Nuvelă)... 33
John Xenea / Lucrări filozofice... 36
Flori Cristea / Iubire poetică... 38
Ion Iancu Vale / Cultura, ultima noastră șansă?... 39

INFO CLIMATE

Coperta:

Floarea soarelui
de Vincent Van Gogh

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE

RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Gagiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamel Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Nichita Stănescu

P O E M E

*Și alunecă-n neștire
pe-un deșert în strălucire,
peste care trece-alene
o leoaică arămie
cu mișcările viclene,
încă-o vreme,
și-ncă-o vreme...*

Cântec de dor

*Mă culcasem lângă glasul tău.
Era tare bine acolo și sânii tăi calzi
îmi păstrau
tâmplesle.*

*Nici nu-mi mai amintesc ce cântai.
Poate ceva despre crengile și apele
care ți-au cutreierat
noapțile.*

*Sau poate copilăria ta care a murit
undeve, sub cuvinte.
Nici nu-mi mai amintesc ce cântai.*

*Mă jucam cu palmile în zulfii tăi.
Erau tare îndărătnici
și tu nu mă mai băgai de seamă.*

*Nici nu-mi mai amintesc de ce
plângeai.
Poate doar așa, de tristețea
amurgurilor.*

*Ori poate de drag
și de blândețe.
Nu-mi mai amintesc de ce plângeai.*

*Mă culcasem lângă glasul tău și te
iubeam.*

Ce vis ciudat mă străbătu azi noapte...

*Ce vis ciudat mă străbătu azi-
noapte!...*

*...Ardea spitalul cu bolnavi cu tot
Și flăcările sfârâiau în cărnuri
Râs alb cutremurat de savaot.*

*Ce râs, ce râs mă străbătu azi-
noapte!*

*Ce râs de ziduri prăbușite
Strivind sub ele urlete, clipite
Și razele căzute ale lunii.*

*Și luna... cum mai fulguia azi-noapte
Pe străzile pierdute-adânc în vis...
Și cum mai fulguia pe cărnurile
aspre!*

Desfrâu de flăcări și de vis ucis.

*Ce flăcări prăvaleau azi noapte
râs fremătat și alb și savaot...
Ardeau, ardeau puroaietele azi
noapte,
ardea spitalul, cu bolnavi cu tot.*

Vârsta de aur a dragostei

*Măinile mele sunt îndrăgostite,
vai, gura mea iubește,
și iată, m-am trezit
că lucrurile sunt atât de aproape de
mine,
încât abia pot merge printre ele
fără să mă rănesc.*

*E un sentiment dulce acesta,
de trezire, de visare,
și iată-mă fără să dorm,
aievia văd zeii de fildeș,
îi iau în mână și
îi înșurubez răsând, în lună,
ca pe niște mânere sculptate,
cum trebuie că erau pe vremuri,
împodobite, roțile de cărmă ale
corăbiilor.*

*Jupiter e galben, și Hera
cea minunată e argintie.
Izbesc cu stânca-n roată și ea se
urnește.*

*E un dans iubito, al sentimentelor,
zeițe-ale aerului, dintre noi doi.
Și eu, cu pânzele sufletului
umflate de dor,
te caut pretutindeni, și lucrurile vin
tot mai aproape,
și pieptul mi-l strâng și mă dor.*

Emoție de toamnă

*A venit toamna, acoperă-mi inima cu
ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine
cu umbra ta.*

*Mă tem că n-am să te mai văd,
uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite
până la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
și el o să se-nchidă cu o frunză de
pelin.*

*Și-atunci mă apropii de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare.
Șuier luna și o răsar și o prefac
într-o dragoste mare.*

Leoaica tânără, iubirea

*Leoaica tânără, iubirea
mi-ai sărit în față.*

*Mă pândise-n încordare
mai demult.*

*Colții albi mi i-a înfipt în față,
m-a mușcat leoaica, azi, de față.*

*Și deodata-n jurul meu, natura
se făcu un cerc, de-a-dura,
când mai larg, când mai aproape,
ca o strângere de ape.*

*Și privirea-n sus șișni,
curcubeu tăiat în două,
și auzul o-nțâlni
tocmai lângă ciocârlii.*

*Mi-am dus mâna la sprânceană,
la tâmplă și la bărbie,
dar mâna nu le mai știe.*

În căutarea adevărului (92). Cunoaștere și înțelegere.

Cunoaște-te pe tine însuși și vei ajunge să cunoști Universul, cu energiile și forțele sale ascunse!

(Inscripție de pe frontispiciul templului din Delphi)

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Am abordat acest subiect, deoarece, foarte multe persoane, fie că sunt nemulțumite de limitele cunoașterii, fie că transformă primirea unor informații în manipularea opiniei publice, nu înțeleg că avem limite atât în cunoaștere cât și în înțelegere. Mulți confundă informația cu cunoașterea și multe persoane confundă cunoașterea cu înțelegerea. „Cunoașterea este un lucru, înțelegerea este altul. Dar oamenii confundă aceste două concepte, sau nu văd clar care este diferența. Doar cunoașterea nu duce la înțelegere. Înțelegerea nu poate fi mărită doar prin acumularea de informații. Înțelegerea depinde de relația dintre cunoaștere și existență” (P.D. Quspensky). Cunoașterea va fi întotdeauna limitată indiferent dacă ne referim la o cunoaștere „ științifică” sau la o cunoaștere venită „ din suflet” pentru că pur și simplu este imposibil să știi sau să înțelegi absolut totul. În fața limitelor cu care fiecare ne-am născut ne întrebăm: De ce toate aceste limite? Sunt ele întâmplătoare sau ne sunt date? Ne-am molipsit cu ele din cauza părinților noștri, a unei copilării în care nu am răspuns corect și prompt la evenimentele și provocările apărute, sau aceste limite atât interioare cât și exterioare au fost predestinate să existe și să se dezvolte până la un anumit punct, independent de voința noastră tridimensională? Punem această întrebare atât cu privire la talentele pe care fiecare le deținem și respectiv cele pe care nu le deținem, cât și în legătură cu înlesnirile pe care le-am primit de-a gata încă de la naștere ca situație de viață favorabilă, respectiv cele care nu ni s-au dat nici măcar ca șansă, în timp ce alții s-au născut cu ele.

Avem de asemenea tendința să emitem judecăți de valoare, să arătăm cu degetul spre noi sau spre alții, să punem etichete în cazul în care viața ne pune într-o situație privilegiată, într-atât de privilegiată

încât ajungem să ne considerăm superiori celor care nu se bucură de aceleași privilegii și circumstanțe, la fel cum, la polul diametral opus, avem tendința ca în cazul în care alții reușesc și noi nu, să ne autoblamăm și să ne considerăm inferiori, nevolnici, nedemni. Există o limită a cunoașterii? Răspunsurile la această întrebare sunt împărțite, unii spun că nu există, alții susțin cu vehemență existența acestei limite. Personal consider că omul, fiind o ființă efemeră, cât trăiește învață, deci în opinia mea există o limită importantă a cunoașterii umane, timpul (aceasta ar rămâne neglijabil dacă am trăi etern). Nu există om care să poată afirma că știe tot (poate doar dacă s-ar găsi izvorul cunoașterii). Cu adevărat TOT nu cunoaște decât Divinitatea. Pe lângă timp există multe alte piedici în cunoașterea totală, mentalitatea, regimul politic, regiunea în care locuim, familia, și încă multe altele, dar acestea pot fi depășite dacă există voință, inițiativă și cel mai important este dorința de cunoaștere.

În concluzie, cunoașterea are limite ce nu pot fi depășite de ființa umană rămânând veșnic un nou mister de alucinat. Viața invită la explorare făcută într-o stare de smerenie. Mai mult, ea invită pe fiecare să participe la ceea ce vrea să fie și să facă în mod sincer, neprefăcut, veritabil, pe o cale proactivă și creativă a descoperirii de sine și de lume, de Creație și de Creator.

Nu cumva fiecare din noi experimentează o anumită fațetă a dinamicilor creaționale prin faptul că în interiorul lui s-au pus în mod intenționat, dinainte de nașterea corpului fizic, prin mijlocirea unei matematici universale cu multe variabile, ingredientele unor talente dar și ale unor limitări, ale unor dificultăți dar și ale unor înlesniri, alemente inhibitoare ale unor acțiuni dar și declanșatoare ale altora, astfel încât să lucrăm cu lipsurile prin intermediul mijloacelor de care am venit însoțiți pentru a dezvolta experiențe de integrare și armonizare nemaiîntâlnite? Nu cumva fiecare din noi vine aici cu exact creierul pe care undeva, în plan cauzal, Sinele mai înalt și Logosul Creator decid că ființa îl va avea în conformitate cu ceea ce urmărește să reușească de acum înainte?

FILOZOFIA MEA (XXIV)

A fi sau a nu fi

Anton GAGIU

Nu am folosit sintagma de mai sus ca pe un citat din W. Shakespeare, ci pur și simplu ca pe o stare de fapt, adică de poziționare filozofică sau religioasă într-o perioadă zguduită de foarte multe provocări în toate domeniile. Omul s-a întrecut pe sine de-a lungul istoriei umanității îmbunătățindu-și constant viața printr-o mulțime de invenții, dar a și făcut greșeli impardonabile care astăzi se întorc împotriva sa și anume: folosirea resurselor Pământului fără noimă; industrializarea excesivă; dorința umană de confort care a dus la distrugerea posibilităților de regenerare naturală a mediului înconjurător; folosirea excesivă a combustibililor fosili și căutarea destul de târzie a resurselor de înlocuire a acestora; lipsa de predicție în ceea ce privește folosirea rezervelor naturale și alte greșeli majore care astăzi se întorc împotriva sa și pentru care nu există cale de... ocolire. Aceasta din urmă ar însemna să-i mai dea omului timp pentru a mai căuta soluții care să-l ajute să amâne... sfârșitul, pentru că aici se va ajunge. Ce simte omul care este strâns de gât (nu are importanță cu ce și din ce pricină)? Că se sufocă. Într-o astfel de situație a ajuns acum planeta. Se sufocă și numai omul, adică locuitorul său a adus-o în această situație. Planeta poate fi salvată doar printr-un efort colectiv, adică om cu om să contribuie la înlăturarea din comportamentul lui a nepăsării, delăsării și răutății în relația cu mediul. Aceste tare de comportament uman au adus planeta în situația de acum și ea nu poate fi salvată nici de unul, nici de o mie sau un miliard din locuitorii săi, ci de opt miliarde. E foarte greu să-i aduci pe toți acești oameni să gândească la fel, să simtă că planeta este și a lor, că această imensitate de o frumusețe fermecătoare este casa lor, și nu una simbolică, ci una adevărată care poate să trăiască și fără ei, dar cei care o locuiesc aici nu pot trăi fără ea. Zicala „după noi potopul” nu-și are locul aici pentru că acest „după noi” înseamnă copiii și copiii copiilor noștri și poate și mai mult, înseamnă viitorul omenirii. Această lipsă de previziune din gândirea omului modern a condus la în necarea în plastic la propriu a Oceanului Pacific și ca să nu fie îndeajuns, priviți ce revarsă în mările și oceanele planetei râurile și fluviile

după furtuni și o să vă înspăimântați. De ce, pentru că odată ajunse acolo resturile menajere imense rămân libere pe întinderea de ape și produc pagube incomensurabile faunei marine cu urmări ireversibile, care apoi se transferă omului ca urmare a exploatarei de către acesta a mediului marin. Ce ar mai fi de spus? Nu se cunosc aceste consecințe de către cei îndrituiți să ia măsuri? Ba se cunosc! Dar ei au alte preocupări generate de interese politice care nu au nimic comun cu sănătatea planetei. Cine a mai rămas să facă efortul de a lupta pentru sănătatea planetei? Omul de rând, adică cel care se lovește zi de zi de problemele de mediu și care activează în domenii precum agricultura, acvacultura, mineritul din subteran și de la suprafață, orice locuitor al planetei care are contact cu mediul. Oare se va ajunge la un rezultat? Niciodată nu trebuie să ne pierdem speranța, numai că permanent trebuie s-o dezvăluim celor mulți cu consecințele ei, pozitive și negative, e poate un semnal de alarmă pentru că este vorba de viața noastră, dar mai ales de viața planetei pentru că aceasta trebuie să fie veșnică. Nu cred că este greu de înțeles că planeta este un organism viu, că suferă atunci când este lovită, maltrată, rănită, sufocată și cel care acționează asupra ei cu aceste acțiuni distructibile este tocmai cel care are mai mare nevoie de ea, omul. El este cel care zi de zi lucrează la consumarea vieții acestei planete și chiar dacă știe că acțiunea sa va conduce indestructibil, dacă nu la distrugerea ei, cel puțin la îmbolnăvirea acesteia iremediabil, insistă în această acțiune de parcă sinuciderea ar fi o formă de viață, pentru că numai sinucidere poate fi acțiunea conștientă de distrugere a propriei case. Ne plângem adesea de calitatea aerului, de cantitățile mari de gunoaie produse de comunități, dar nu ne plângem „in corpore” de acțiunile noastre distructive care conduc către această stare de lucruri. Ceea ce înseamnă că răul este făcut cu bună știință, nu este o împrejurare nefericită, nu factorii externi au generat munții de gunoaie sau au otrăvit aerul, ci propria noastră plăcere de a nu ne păsa de viitorul planetei. De aceea insist și spun, că sănătatea planetei stă în mintea și mâinile noastre, a celor care vremelnic ne bucurăm de frumusețea și binefacerile ei. Atunci hai să dovedim că ne pasă de ea, dar mai ales de viitorul ei, gândind că nimic nu este mai prețios decât sănătatea și integritatea acestei minuni pe care Dumnezeu ne-a dăruit-o să ne bucurăm de ea, adică PLANETA PAMÂNT INSĂȘI.

INDUSTRIA LONGEVITĂȚII

Gabriela CĂLUȚIU SONNENBERG

Poate vă amintiți cât de ușor ne era pe vremuri, dintr-o simplă privire, să facem diferența între un conațional și un străin. Tenul, dantura, coafura, căutătura, ba chiar și tonusul relaxat al mușchilor faciali îi trădau originea diferită. Ei bine, în zilele noastre, darul cititului hramului direct de pe față ar putea reveni la modă, pentru că, așa cum am mai spus-o, devine din ce în ce mai greu să deosebim celebritățile de oamenii de rând.

Astăzi, nu mai contează atât de mult aparența de frumos și tânăr. Modelele zilelor noastre sunt adesea trecute de pragul vârstei de 70 de ani. Helen Mirren, Charlotte Rampling sau Meryl Streep își etalează ridurile, mândre de anii împliniți. Contează nonșalanța cu care își afișezi părul cărunț, ritmul vioi cu care te miști prin viață, într-un cuvânt, wellaging, adică să mori tânăr, dar cât mai târziu. Dincolo de aparențele acestea relaxate lucrează însă o întreagă industrie, care încearcă să dea ceasul înapoi din răputeri.

Industria longevității este pe cale să descopere potențialul imens al dorinței noastre de „tinerețe fără bătrânețe”. Analize sofisticate ne detectează carențele în sânge, combătându-le țintit. Scanări medicale computerizate identifică devierile de la normal și cuantifică vârsta biologică a fiecărui organ în parte. Urmează tratamente specifice, menite să întinerească organele rămase în urmă, bucată cu bucată. Lumea merge mai nou la „baruri de vitamine”, unde clienților li se injectează direct în venă substanțele active necesare unei renovări instantanee. După infuzie, fiecare își vede de treabă, de parcă nimic nu s-ar fi schimbat.

Evident, aceste procedee sunt costisitoare, de aceea nu și le pot permite decât puțini. Cu alte

cuvinte, întinerirea biologică a devenit un apanaj al superbogaților lumii, o nouă disciplină în care se întrec ca într-o cursă sportivă. Campionul acestei curse pentru întinerire se pare că este un american, căruia medicii îi atestă vârsta biologică de 55 de ani, deși în realitate împlinește 78. Personajul este un ilustru necunoscut, miliardar, care întreține o clinică proprie, cu medici aleși pe sprânceană și cu aparatură sofisticată, de cea mai înaltă clasă. De ce? Simplu: pentru că bătrânețea aduce boala, iar boala implică neputință, suferință. Nimeni nu vrea să fie neputincios, cu atât mai puțin miliardarii. Banii alină, dar ce-ar fi dacă ar putea contracara boala înainte ca ea să apară?

Avansul tehnologic, noile descoperiri științifice, implicarea inteligenței artificiale în accelerarea progresului medical deschid un nou capitol în gama posibilităților noastre. Printre lucrurile pe care banii nu le pot cumpăra, sănătatea rămâne pe primul loc, dar superbogații nu se mulțumesc doar cu această constatare. Din perspectiva lor, optimizarea corpului uman devine fezabilă și, mai mult chiar, financiar accesibilă. Scenariul unei tinereți fără de bătrânețe, chiar dacă nu conduce la viața fără de moarte, încetează să mai fie utopic.

Ce bine că nu suntem noi bogații care se supun acestor încercări pe propria piele! Sună poate a șiretenie ieftină de vulpe căreia îi sunt strugurii prea acri, dar mai bine să fim spectatori la testările pe cobai, decât să ne supunem procedeele încă neomologate. Mai bine să li se supună miliardarii însetați de sănătate maximă, în timp ce noi suflăm în iaurt după atâtea încercări care s-au făcut la scară largă de-a lungul istoriei, inclusiv mai nou, cu vaccinurile anti-covid. Fie ca superbogații să ne deschidă un drum nou spre viitorul acesta de basm!

Pe lângă moda finanțării proiectelor costisitoare de protecție a mediului – altă direcție în care se pare că au început să se concureze marii bogați – trendul rejuvenării biologice inspiră încredere. Să fie oare totuși posibil ca profitul și sustenabilitatea, inclusiv la nivel individual, să meargă mână în mână? Chiar dacă momentan este încă doar titlul unui basm, tinereții fără de bătrânețe și vieții fără de moarte i-ar sta bine și ca titlu pentru o nouă eră din evoluția speciei noastre.

Constanța POPESCU

Aplauze intacte

*Diminețile au coperta intactă,
mai târziu obosim bucuria,
tocind pașii așteptărilor.
Paginile se scriu și apoi se șterg,
renunțăm să ne mai privim ochii,
lecțiile sunt pe cont propriu,
nimic nu seamănă cu plânsul
emoțiilor îmbătrânite.
Femeile cărunte nu mai trec strada,
păstrează în buzunare
povești sau doar scrisori despre ele.
Privirea aburită șterge mirările la
ochi,
prea multe amintiri
tocesc adevăruri,
zilele lasă dăre lungi pe chipul din
oglinză,
nici un semn că am fost
un capăt de drum irosit.
Oricum nimicul înflorește peste tot,
sărim peste anotimpuri,
e o cursă cu aplauzele intacte
nedeschise, eu tot acolo cuibărind
doruri...*

Să nu fugi de poveste

*Femeile pășesc pe urmele reci.
Aș fi vrut să-mi încălzești puțin
fricile,
să nu mă mai doară extensia
pasului,
pe care nu mă hotărâsem încotro
e anotimpul în care înmugurește
liniștea.*

*Astăzi încerc să curăț ploaia de
iluzia
începutului. Mă avertizaseși că toate
poveștile
încăpeau în buzunarul de la piept,
la ce bun încă una cu litere șterse?
Mama îmi spunea că m-am născut
dintr-un dor pe dos
și că nu pot scrie pe tivul rochiei
lecțiile neînvățate, nu pot inventa
sentimente pentru o inimă moartă.
Târziul bate la porți, tăcerea a
inundat
cărările dintre noi, verbele s-au
șters,
nici o poveste nu te întoarce din
drum,
mai erau niște amintiri într-un caiet
îmbrăcat în hârtie albastră,
și o fetiță care a uitat zâmbetul în
ploaie...*

Rochia cu ploi

*Sunt femeia cu cea mai statornică
tristețe
și când o alung, stă ascunsă
în vreun buzunar al sorții
și îmi ocupă clandestin locurile
unde plantasem flori de bucurii
albastre.
Am cei mai oboșiți pași,
zâmbetul mi-a uitat privirea,
mâinile netezesc un portret uscat,
decolorat la tâmple.
Am început să îmbrac rochia
cu ploi boțite, mult prea strâmtă
de la ultima îmbrățișare.
Singurătatea cu mirosul lutului,
mai ține toamna de vorbă,
la o cafea se mai negociază
visele, se mai colorează niște doruri
și trecem pe curat regrete,
uitând cuvintele cu care am săpat
tristeții, riduri.
Mai există niște anotimpuri uitate
prin buzunarele sorții
și atunci restabilim traseul și
negociem pașii...*

Trenuri albe

*Era o vreme când arătam totul,
puteai să desenezi povestea.
Amintiri presate pe tocul sandalelor;
nu le mai purtasem de la ultima
îmbrățișare,
timpul lipit pe talpa lor;
mirosea a întuneric, a ploaie
scursă pe ziduri,
zbatere de dezlipit frica
dintre dimineți...
A îmbătrânit această amintire
pe care nu mi-ai cerut niciodată,
să o fardez, să o pun la poștă,
atâta vreme cât mai sunt trenuri
cu bucurii pe peronuri albe.
Ceța o împletesc pe degete,
cu ea șterg pictura decolorată
din pupilă,
eram doi, de sa-ar fi putut
am fi rămas
mirare și întrebare, soartă...*

Ce mai cauți prin bibliotecă?

*Cărțile au literele arse, mormane de
cuvinte
sunt șterse din Dex, povestim prin
imagini stilizate,
electronic, pentru fiecare altfel.
Original.
Ne alergă timpul, ne consumă
nimicul,
până la os. Ne naștem învățați.
Uităm,
un mecanism care schimbă
prioritățile.
Și erau acolo monumente, trăiri
săpate în carne,
sclipiri ale clipelor cel uimeau pe
Dumnezeu,
martorul minunilor neexersate.
Eram eu, tu și divinul explicat.
Magie și mirare.
Cărți. Rafturi întregi cu sentimente,
Oamenii din ce în ce mai mici,
se satură cu greieri, au obosit să le
asculte
povestea, au ei de inventat Nimicul
la metru pătrat.*

ARCANELE CITITULUI

Gheorghe Andrei NEAGU

*„Acesta e drumul umil spre Lumină...
Acesta e din păcate drumul nostru, al
oamenilor, pe o Golgotă imaginară...”
(Liviu Pendefunda, din vol. *Căruța cu
nebuni 2*)*

Pe acest drum ostenește neconținut autorul în parcursul său noetic spre „ochiul dimineții”, așa cum deschide și volumul „Bindecuvântarea Himerei”, apărut la editura „Contact Internațional” în anul 2021, editură pe care autorul Liviu Pendefunda o păstorește în egală măsură și cu mult succes. „Undeva, în profunzimea veacurilor, în adâncul înstelat al universului s'a ivit, din tenebrele haosului, o gingașă sferă se luminează”. Volumul pare să fie un tratat filozofic despre marile arcanse de care autorul se preocupă și în alte lucrări de anvergură.

De altfel, dacă iei în considerație denumirile capitolelor ce alcătuiesc cele trei cărți (părți), îți dai seama că avem de-a face cu un eseu amplu ce-și sprijină măreția în tot atâtea evaluări filozofice pline de mister. Subtitluri precum : „Neofiții lumii sacre; „Atriumul magului”, „Atriumul nebunului”, „Gardienii arcului regal”, „Studiul îngerilor”, din Cartea întâi „Sâmbăta diavolului sau Calea Pelerinilor”, sunt tot atâtea definiții ale căutărilor auctoriale, tușate ca preocupări majore.

Nici în Cartea a doua, „Umbra sufletului, sau „Cele șapte spirite ale abisului”, definită prin „Refugiul filozofic”... „Epigonii Luminii Sacre” și „Cercetarea Cugetului” nu sunt decât o continuare a tenacității unui autor copleșit de frământările sale într-o lume ce va primi în Cartea a treia (Erebos sau ochiul dimineții), o descătușare parțială, o spovedanie finală, în subtitlul: „Am greșit, mă căiesc...Iartă mă! : „Nectarul luminii răspândea în juru'mi Marele Adevăr în fața căruia și Dumnezeu își închina sufletul. Nimic ordona haosul și nimic nu putea fi

văzut decât spiritul dător de dragoste și fericire. Era binecuvântarea himerei.”

De fapt, Liviu Pendefunda se consideră până la urmă vinovat de frământările sale. Nu pot să trec cu ușurință

peste definițiile lămuritoare ale Tarotului,” el fiind un rezonat al științelor ermetice - Kabala, Alchimia, Astrologia și Magia atribuite lui Hermes Trismegistus; ele reprezintă un sistem al unei investigații psihologice foarte largi și profunde despre natura omului în relația sa cu lumea spiritului și cu lumea vizibilă”

Fiu de doctor, alegând până la urmă să fie el însuși doctor, neurolog de profesie, autorul face o incursiune sănătoasă și plină de miez în lumea misterelelor.

Utilizând armonios mijloacele specifice prozatorului, doctorul Pendefunda este extrem de atent cu balansul între spirit și materialitate. „Am simțit la un moment dat răsuflarea izvorului și, însoțind parfumul de violete și crini de vale, am auzit tandru o melodie ce părea cântată de spiridușii pădurii. Pârâul, marmura, vârfurile copacilor foșneau, iarba șoptea, nenumărate păsări se'ntreceau în triluri diferite și albinele fredonau asemenea motoarelor de mici dimensiuni; peste tot am simțit respirația naturii vii care îndemna la liniște. Soarele strălucea tandru și încet cu un solitar nor alb ce atârna deasupra brazilor. În mijlocul unei pajști verzi în care înfloreau primule, am văzut'o pe Minunata Împărăteasă așezată pe un tron acoperit cu iederă și liliac” (pag.132). Citatul ar putea continua și cu restul acestui capitol cufundat în visare, de o mare finețe.

Din când în când autorul mărturisește chiar trăirile sale: „ Am o asemenea dorință să mă strâng covrig, apoi să mă destind și în agitația mea repet de câteva ori această stare și... adorm. Simt cum toate energiile mele transformă un ceva nedefinit. Și nu știu dacă acel ceva îmi aparține. După maeștrii spirituali din vechime, poate chiar dinaintea potopului, învățăturile celeste sunt energii modulare. Vise, vise... Și nevoia de a afla cât mai multe.” (pag.163).

Aflat în permanență într-o lume pregătită să fie descifrată pentru mintea celor dotați cu înțelepciune, autorul nu poate să nu obosească și să

nu adaste într-o refacere a puterilor sale: "O lumină devastată de sânge, la vederea căreia m'am clătinat și mâinile mi-au căzut inerte, a acoperit aerul până la orizont. M'am sprijinit de un zid ruinat în urma unor presupuse bombardamente prin care se vedea sau reflecta irealul ca într-o oglindă. Un vierme strălucitor, semănând cu o femeie dezbrăcată a trecut ca o boare pe lângă acea oglindă, încercând să mă atragă. Cu lacrimi în ochi și cu inima plină de furie am simțit o forță necunoscută ridicându-se în mine..." (pag.216).

Autorul își permite o exprimare ludică despre construcțiile sale romanești. De fapt, până la urmă, se confesează într-atât de mult pentru că simte „binecuvântarea himerei”. În „Astronomia virtuală”, la pag. 262, devine brusc confesiv, arătând că este și el un spirit dornic de iubire familială, dar, pe măsură ce se ridică să cerceteze lumea ce-i venea în întâmpinare, își dă seama că este tot mai apropiat de Aristotel, acela care te învăța să cauți fără a-ți oferi răspunsuri la problemele tale.

Gândirea autorului este în permanență străjuită de durerea demersurilor filozofice care nu-i permit să ascundă adevărul, dar nici să-l dezvăluie expunându-l gol în fața mulțimii care s-ar repezi să-l înfulece, să-l sfâșie cu inocența consumatorului bezmetic. Și apoi, ce nevoie ar fi ca lumea să primească răspunsuri. Cui i-ar folosi un adevăr gol goluț atunci când există atâtea capcane venite din lumea necunoscută.

De fapt și în „Colofon”, ne arată mijloacele ce i-au stat la îndemână atunci când a început lucrul la acest volum. Aproape că nu există un colțisor din volum, care să nu merite a fi cercetat dacă dorești să pătrunzi taina arcanelor ce l-au însoțit pe autor în demersul său literar.

Chiar și atunci când nu mai ai volumul în fața ochilor, gândul se îndreaptă spre misterele ce și se

așează în firidele neuronale. De aceea, cred că există și în acest volum suficiente argumente care deschid porți spre tainele cunoașterii.

Nu fără efort deschide autorul porțile: „Obosit de fulgerarea Roții Vieții, m-am scufundat parcă în pământ și am închis ochii. Dar mi s'a părut că Roata continua să se întoarcă în fața mea și că cele patru creaturi continuau să stea în nori și își citească cărțile. Deodată, deschizând ochii am văzut un călăreț gigantic pe un cal alb îmbrăcat în armură neagră, cu cască neagră și o creastă de pene negre. Chipul unui schelet privea de sub cască...O lumină a intrat în mine și, uitându-mă la călărețul care se îndepărtează și la soarele care apunea, am înțeles: Calea Vieții constă în treptele calului Morții.”(pag.164).

În căutările sale, autorul pare uneori că s-ar dori profan. Dar nu, autorul nu poate fi luat drept un căutător venit din lumea profană. Scrierile sale surprind lumea bogată în sensuri și moduri de gândire specifice unor inițiați.

Nu pot să nu recunosc în miezul căutărilor sale o fire neliniștită, dăruită să primească „Binecuvântarea himerei”. Numai cititorul poate desluși dacă autorul a primit sau nu această binecuvântare. Eu cred că a primit-o și-l invidiez pentru reușitele sale.

Mi-ar fi plăcut să găsesc eu însumi sensul „Morții ca o arcană majoră dar am stat prea mult în calea vieții”, pentru a nu mă simți vinovat de atâtea uitare.

Prof. Dr. Medic primar neurologie, academicianul și scriitorul, al cărui nume și renume nu mai au nevoie de prezentare, Liviu Pendefunda, a știut să-mi pună în față gândul că totul are un sfârșit. Nu te poți complăce la infinit cu huzurul unei vieți anoste, lipsită de căutări fundamentale.

Iată de ce recomand această carte. Pentru ca „Binecuvântarea Himerei” să se aștearnă și-n sufletele cititorilor.

ÎNTOARCERE

Al. Florin ȚENE

*M-am întors acasă spre toamnă,
Râul curgea în urma mea,
Pe suliți de iarbă, pe coamele dealurilor,
Soarele se rostogolise în brazde.
O tristețe amară mă bătea cu amurguri,
Că nu am mai fost recunoscut de fântâni,*

*Sora mea crescuse înaltă și subțire, floare peste
Sufletul mamei,
Nucul îmbătrânise și dinții de frunze îi cădeau,
tremurând...
Mama cosea grădina în borangic și nu obosise
Căutându-mă prin țară,
Tata număra lacrimile fântânii...
Am lăsat la poartă vântul și ploile cu soare
Și am îmbrățișat pe mama, întinerind-o...*

O PRIVIRE SINOPTICĂ ASUPRA IMNULUI ROMÂNIEI

George ROCA

Continuare din numărul trecut

7. „Deșteaptă-te, române” (1989 - până în prezent)

Actualul imn național al României este „Deșteaptă-te, române”. Versurile aparțin lui Andrei Mureșianu (1816–1863), poet de factură romantică, jurnalist, traducător, orator și tribun al perioadei care marchează „Revoluția română de la 1848”. Poemul „Un răsunet”, a fost redactat și publicat în alfabet chirilic în revista „Foaie pentru minte, inimă și literatură” nr. 25 din 21 iunie 1848, după prima parte a Proclamației de la Islaz. A fost pus pe note de Antonie Pantoleon Petroveanu (Anton Pann, 1796–1854), poet și etnograf, cărturar, cântăreț și autor de manuale de muzică. A fost cântat pentru prima dată la Râmnicul Vâlcea, pe 29 iunie 1848, la aproximativ doua săptămâni după izbucnirea revoluției în Țara Românească. Versurile și aranjamentul îi aparțin lui Andrei Mureșianu, iar Anton Pann este creditat ca autor al muzicii imnului. Cu toate acestea, Gheorghe Ucenescu, un dascăl la primul gimnaziu românesc brașovean susținea că el este autorul muzicii.

Potrivit documentelor vremii, în Raportul nr. 10 al Comisarului extraordinar al districtului Vâlcea, Dimitrie Zăgănescu, informa Ministrul Trebilor din Lăuntru al Țărilor Românești că la 29 iulie 1848, s-a organizat în Grădina Publică Zăvoi de la poalele Capelei din Râmnicu Vâlcea, o manifestare patriotică, de către un grup de tineri revoluționari pașoptiști conduși de Anton Pann. Atunci s-a intonat oficial, pentru prima dată, cântecul revoluționar „Deșteaptă-te, române!”. Lângă de comisarul Zăgănescu se mai afla cu aceasta ocazie și prefectul județului, alături de Garda Națională - despre care ni se spune că „a tras salve de arme detunătoare”.

Prima înregistrare a melodiei s-a făcut pe disc de vinil, în 1900, în S.U.A., în interpretarea solistului Alexandru Pascu. Abia în 1910, fanfara Batalionului 2 Pionieri din București reunită cu fanfara Regimentului Ștefan cel Mare din Iași au realizat cea dintâi înregistrare instrumentală. În același an, corul „Ion Vidu” din Lugoj a înregistrat pentru prima dată pe disc varianta corală.

„Deșteaptă-te, române” a devenit cu timpul cântecul-simbol în perioadele cele mai grele din istoria României. Imnul a fost intonat în timpul Războiului de Independență, în Primul Război Mondial și la Marea Unire din 1918. A fost, de asemenea, intonat în al Doilea Război Mondial. Cântecul „Deșteaptă-te române!” a fost interzis după instaurarea regimului comunist, timp de aproape o jumătate de secol. A fost cântat, însă, în timpul revoltei de la Brașov, din 15 noiembrie 1987 și în timpul Revoluției din decembrie 1989. „Deșteaptă-te române!” a fost ales imn național al României, fiind consacrat prin Constituția din 1991. Conform Constituției României, Imnul Național este considerat simbol național, alături de drapelul tricolor, stema țării și sigiliul statului.

Iată ce ne relatează istoricul literar Ștefan Cazimir despre actualul imn național: „*«Deșteaptă-te, române!» a fost intonat pentru prima dată în seara de 21 decembrie 1989, în Piața Universității, undeva pe la Hotelul Intercontinental. E adevărat, oamenii nu-l știau prea bine, dar știau în schimb melodia. Cunoscut amănunt pentru că am fost de față când s-a intonat. «Deșteaptă-te, române!» nu a fost propus de niciun CPUN. A venit de la sine, prin voința oamenilor. „Deșteaptă-te, române!” a devenit oficial Imnul României în anul 1991, odată cu adoptarea noii Constituții, în care este menționat și astăzi, la articolul 12 - Simboluri naționale.*”

*

„Deșteaptă-te, române”, imnul de stat al României este alcătuit din unsprezece strofe. Articolul 9, din „Legea nr.75/1994” prevede că în interpretarea vocală prescurtată, imnul național al României se intonează potrivit textului și partiturii prevăzute la Anexa nr.3, din actuala constituție a României. Imnul în întregime a lui este prevăzut în Anexa nr.2. În interpretarea fanfarelor sau a altor formații instrumentale, muzica imnului național se intonează o singură dată. La ocazii festive se interpretează doar strofele 1, 2, 4 și 11. După cum se poate observa, conform poemului original, acestea nu sunt succesive. Prima strofă a imnului nostru național are o semnificație deosebită, chiar dacă a fost scrisă cu

mai bine de un secol și jumătate în urmă, făcând un puternic apel la conștiința cetățeanului român, care mișcat de schimbările parvenite după evenimentele din decembrie 1989, trebuie să-și construiască un nou ideal, să lupte pentru păstrarea integrității patriei sale, pentru prosperitate, reintegrarea în structurile europene și pentru a preda generațiilor viitoare o țară respectată de străini, un partener demn, egal și admirat de restul statelor lumii, cu o imagine pozitivă a României, așa cum o merităm de fapt.

DEȘTEAPTĂ-TE, ROMÂNE!

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.
Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!
Înalță-ți lata frunte și caută-n giur de tine,
Cum stau ca brazii în munte voinici sute de mii;
Un glas ei mai așteaptă și sar ca lupii în stâne,
Bătrâni, bărbați, juni, tineri, din munți și din câmpii!
Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viața-n libertate ori moarte!” strigă toți.
Pre voi vă nimiciră a pizmei răutate
Și oarba neunire la Milcov și Carpați!
Dar noi, pătrunși la suflet de sfânta libertate,
Jurăm că vom da mâna, să fim pururea frați!
O mamă văduvită de la Mihai cel Mare
Pretinde de la fii-și azi mână d-ajutori,
Și blastă-mă cu lacrimi în ochi pe orișicare,
În astfel de pericol s-ar face vânzători!
De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă,
Oricare s-ar retrage din gloriosul loc,
Când patria sau mama, cu inima duiosă,
Va cere ca să trecem prin sabie și foc!
N-ajunse iataganul barbarei semilune,
A cărui plăgi fatale și azi le mai simțim;
Acum se vâra cnuta în vetrele străbune,
Dar martor ne e Domnul că vii nu o primim!
N-ajunse despotismul cu-ntreaga lui orbie,
Al cărui jug din seculi ca vitele-l purtăm;
Acum se-ncearcă cruzii, în oarba lor trufie,
Să ne răpească limba, dar morți numai o dăm!
Români din patru unghiuri, acum ori niciodată
Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri!
Strigați în lumea largă că Dunărea-i furată
Prin intrigă și silă, viclene uneltiri!

Preoți, cu crucea-n frunte căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,

*

Există și o versiune destul de reușită în limba engleză,
cu toate că legea română nu permite nicio traducere a
imnului în alte limbi decât cea românească.

AWAKEN THEE, ROMANIAN

(Romanian anthem)

Awaken thee, Romanian, shake off the deadly
slumber

The scourge of inauspicious barbarian tyrannies
And now or never to a bright horizon clamber
That shall to shame put all your noxious enemies.

It's now or never to the world we readily proclaim
In our veins throbs and ancestry of Roman
And in our hearts forever we glorify a name
Resounding of battle, the name of gallant Trajan.

Do look imperial shadows, Michael, Stephen,
Corvinus

At the Romanian nation, your mighty progeny
With arms like steel and hearts of fire impetuous
It's either free or dead, that's what they all decree.

Priests, rise the cross, this Christian army's liberating
The word is freedom, no less sacred is the end
We'd rather die in battle, in elevated glory
Than live again enslaved on our ancestral land.

*

29 iulie, Ziua Imnului Național al României

În 1998, Parlamentul României a hotărât ca ziua de
29 iulie să devină „Ziua Imnului Național al României”.
Acest lucru s-a datorează faptului că la 29 iulie 1998 se
împlineau 150 de ani de când s-a cântat pentru prima
dată „Deșteaptă-te, române!”.

Data de 29 iulie a fost proclamată, în conformitate
cu Legea nr. 99/1998, Ziua Imnului Național al României
– „Deșteaptă-te, române!”, simbol al unității Revoluției
Române de la 1848. Imnul a fost folosit pentru o scurtă
perioadă și de Republica Moldova în diferite ocazii
solemne (între 1917-1918). Între anii 1991-1994 a fost
declarat imn național dar a fost înlocuit cu imnul „Limba
noastră” care funcționează și în prezent.

Alo, domn' profesor, atenție!

Gruia COJOCARU

În interacțiunile interumane, fiecare semen, indiferent de vârstă ori pregătire, poate să ne fie o sursă de cunoaștere și de inspirație. Disponibilitatea de „a învăța lucruri noi de la orice om” demonstrează nu doar empatie și modestie, ci și deschiderea spre zone ce ne scot din confortul unor abordări bătătorite de fluxul achizițiilor, care ne definesc în mod curent. Recent, într-o vacanță cu arome exotice, am avut șansa să explorez un strop din farmecul Insulelor Canare, din Oceanul Atlantic, „bastionul” sudic al Uniunii Europene, un arhipelag aparținând Spaniei încă de la sfârșitul secolului al XV-lea. Las însă la o parte impresiile generate de întâlnirea cu un continent în miniatură, un soi de apendice al spațiului african, crescut în nord-vestul acestuia prin erupții vulcanice, în faze succesive, în urmă cu milioane de ani. E un tărâm mirific, asupra căruia voi insista în materiale viitoare, însă, în context, mi se pare esențial să relev altceva.

Concret, la început de august, eram într-un grup de excursioniști și escaladam unul dintre munții vulcanici din Insula Fuerteventura. Traseul, nu foarte greu, mi-a permis să mă desprind lejer de ceilalți camarazi, însoțit de un băiat de șapte ani, Filip-Andrei Brezeanu, român prin origini, neamț prin țara în care au emigrat și s-au stabilit părinții săi, în urmă cu mai bine de zece ani. În rucsacul din spate, între altele, aveam și apă minerală. După ce i-am oferit băiatului o gură de apă, am luat și eu câteva înghițituri din lichidul vieții. Soarele ataca frontal, iar PET-ul se golise. Îl țineam în mână descumpănit. Firește că în pustietatea goală – fără urmă de vegetație, unde doar piatra și nisipul tronau magic – nu putea fi vorba de vreun container. Și totuși, ce să fac cu plasticul devenit inutil? Recunosc – un pic spășit – că mi-a trecut prin minte să-l arunc. Apoi, m-am gândit că aș strica echilibrul natural al locului. „Nu, nu e bine!” Copilul mi-a citit în ochi nehotărârea, stânjeneala, șovăiala. A ridicat mâna, ca la școală, și, într-o limbă română căzută, dar clară, mi-a spus privindu-mă acuzator, ușor ironic:

– Atenție, nu aruncat sticla! Pus în rucsac și dat în tomberon, la reciclat!

L-am privit mut de uimire, lecția venită de la un copil, crescut după rigorile occidentale, m-a luminat senin! Era ceva cu totul nou față de ce observasem în școala și la catedra din Educația românească. Sau – de ce să mă ascund? – față de ce-am promovat vreme de decenii.

Nu fac parte dintre cei care acceptă pe nemestecate

tot ce vine la noi dinspre vestul Europei. Sunt destule elemente stupide, pe care e necesar să le repudiem, însă trebuie să admitem că, în general, occidentalii ne sunt superiori nu doar în tehnologia de vârf, ci și în interacțiunea directă – de pildă, la capitolul politețe în traficul rutier ori în acțiunile întreprinse pentru a ocroti și a fi prietenoși cu mediul înconjurător. Iar astfel de elemente, care definesc în bună măsură civilizația unei națiuni, cresc în familie și sunt cultivate onest în școală. La noi – haideți să recunoaștem, dragilor! – în familie arareori e cultivată toleranța de orice culoare, dimpotrivă, a fi înzestrat cu un set de coate ascuțite, după principii oportuniste de tipul „obraznicul mănâncă praznicul” e un prilej de jubilație. Iar la nivelul Școlii, conștientizarea necesității protejării mediului înconjurător e o practică care ne amintește de festivalul heirupist al cititului de cărți, în parc ori pe „bulevardul” literaturii: punctăm acțiunea, înregistrăm proiectul la secretariatul școlii, umplem cu „balast” portofoliul personal – „marfă” bună pentru următoarea gradăție de merit – și cu asta, basta! În vreme ce, pentru elevi, rezultatul n-are niciun orizont!

Soluția? Trecerea de la o educația ecologică opțională, prilej de distracție și de „tăiat frunze la câini” în „luna curățeniei” ori în „Școala Verde”, la un mod de viață în Școala românească, cu accent pe zona preuniversitară, unde a-ți lăsa îngrijit locul de muncă – sala de clasă – la finalizarea cursurilor este condiția care-ți permite să părăsești instituția în care înveți. De asemenea, igienizarea zilnică a spațiului școlar, inclusiv cel destinat activităților sportive și recreative să devină o normalitate pentru elevi. Ca la japonezi, unde nu se cuvine să părăsești zona în care ai poposit fără a te implica în curățenia corespunzătoare. Ideea, atât de înrădăcinată la români, „n-am aruncat eu deșeurile, nu strâng” e falimentară. Poate că ambalajul a ajuns întâmplător pe jos (erai la o terasă și l-a luat vântul când priveai în partea opusă), ori ți-a căzut în mers din greșeală, sau l-a aruncat nevinovat o persoană cu dizabilități. Trebuie să fii bucuros că tu poți conștientiza ineditul împrejurărilor la care te raportezi și că reușești să procesezi situațiile ivite cu îngăduință și compasiune. Asiguri astfel fluiditatea naturală a peisajului prin aducerea unui strop de lumină în colțul de lume în care gravitezi.

Probabil n-aveam această abordare dacă, alături de lecția servită pe munte de Filip-Andrei, n-aș fi fost martor al altui eveniment, banal la prima vedere. Într-o dimineață, pe stradă, în drum spre apele nu tocmai calde ale Atlanticului, privirea mi-a căzut pe un bătrân rasat, probabil olandez după grai, care a cules cu grijă resturile unor ambalaje pentru snacksuri, căzute din sacoșa unei marocane, apoi a căutat un tomberon pentru a-și desăvârși „opera”.

...Măcar să reflectăm puțin la schimbarea opticii și să acționăm, din convingere, întru sănătatea planetei și binele semenilor, nu pentru că s-au amplasat camere de luat vederi, care ne sancționează derapajele cu puterea administrativ-juridică a „zăbalei”!

Vecinul Nețoiu

Ion DULUGEAC

Proprietarul clubului, Ioan Dulgheru, se apropie de padocul unde se afla în libertate, armăsarul Rock, un tânăr vlăstar al campionului Prince. Văzând afecțiunea de care se bucura, primind două cuburi de zahăr, calul simți bunătatea și dragostea stăpânului său. Ciulind urechile micuțe, clipi atent din ochii săi negri, după care, sprintar, fornăi de câteva ori cu subînțeles. Ca din senin, în secunda următoare, țâșni cu viteză, plecând ca săgeata dintr-un arc, într-un galop elegant, cu dese sărituri înalte. După ce a făcut un tur complet de teren, venit agale, scuturându-se mândru, clipind fericit din ochii săi mari și blajini, către stăpân.

Crescătorul îl mângâie cu dragoste, apoi băgă ușor mâna-n buzunarul hainei, de unde mai scoase câteva bucăți de zahăr; le oferă, ca recompensă, frumosului animal.

- Ce faci, măi băiete, mă umpli de praf? îi zise Ioan, grijuliu. Nu vezi că-s îmbrăcat la patru ace? continuă el dialogul cu armăsarul, care necheză moderat, ca și cum ar fi înțeles mesajul transmis, apoi o zbughi iarăși, într-un alt tur de manej.

Mai privi, vreme de câteva clipe, la armăsarul său favorit, după care, la strigătul lui Adinel, Ioan se întoarse brusc, mergând către bar. Ajuns la câțiva metri, îngrijitorul, cu o căciulă de lână, pe care o purta, trasă pe ochi, și iarna și vara, îl întrebă cu glas răspicat, rânjind șmecherește:

- Șefu', vă spăl, bre, șefule, mașina? Că uite, bre, e murdară!

- Nu, Adinele! Nu am timp, trebuie să plec în oraș! Dar mulțumesc pentru intenție.

- Ce, băi șmechere, credeai că te lipești de-o șpagă, ai? spuse cu glas plin de invidie Stelică, ale cărui fălci mestecau aerul în vreme ce vorbea, privea cu răutate spre omul micuț, de un metru și jumătate.

- Adinele, vino, te rog, până la mine! spuse scurt Ioan. Uite 20 de lei! Ai câștigat, astfel, aproape un sfert din banii pierduți, măi băiete! Ce zici?

- Șefu', mulțumesc, șefule!

- Dar, atenție! Să nu te prind că-i dai ceva grasului ăsta... de Stelică. Auzi, măi Adinuș? spuse râzând bărbatul, privind reacția barmanului, care holbase ochii cât cepele.

- Nu-i dau, bre, nimic, să moară mama! Ce, el îmi dă mie ceva? Să-și cumpere din ciubucul de la bar! răspunse cu zâmbetul pe buze angajatul, cu ochii lucind de bucurie.

- Când fac eu ciubuc, măi, Adinele?... Când eu dau pe datorie! rosti pe un ton certăreț barmanul Stelică; de

nervi, luând cârpa și șterse barul, ce lucea în lumina amiezii.

- Dai pe datorie, domn' Stelică? Parcă-i barul mă-tii! îl admonestă, proprietarul.

- Dau și eu la prieteni, măi șefule!

- Faci ce vrei tu, nu-i așa? spuse Ioan enervat. Ți-am spus să nu mai dai pe cârăială, dar nu vrei să-nțelegi, nu-i așa, domn' Stelică?

- Dau numai lu' Piticu de la Buzatu, lu' moldoveanu de la Halalaicu, dar și lu' prietenul matale, Ghiță Pleșcarul.

- De ce, măi, Stelică?! De ce dai pe datorie? Cine ți-a dat voie să faci asta, să dai pe datorie? Ce crezi, băiete, aici este vreo bancă de care eu nu știu? îl întrebă patronul, supărat.

- Țștia este prietenii mei și ai matale, șefule! spuse angajatul de la bar, cu glasul sugrumat de emoție și de teamă, puțin speriat și schimbat la față.

Apoi, din inerție, grăsanul se duse la mașina lui Ioan, deschizându-i portiera printr-un gest slugarnic, la ușa la care, acesta urma să urce.

- Nu mai fi gentil, băi, javră bătrână! Să nu crezi, că mă îmbunezi cu astfel de gesturi!... Faci numai prostii, până când am să dau cu tine de pământ sau te dau afară, și iar rămâi pe străzi, bagabont bătrân ce ești! Iar nu o să ai de nici unele! continuă Ioan.

- De ce, fratele meu? Uți că suntem vechi prieteni!

- Nu uit! Dar nu profita de lucrul ăsta că, fiecare lucru, dragă Stelică, are o limită ce nu-i bine să o sari! Tu faci prostii din-astea des sau, în limbaj hipic... sării calul, nu-i așa?

- Mă scuzăți, șefu'! Nu se mai repetă! Să moară mama, șefule, dacă se mai repetă! spuse barmanul, râzând curvește în colțul gurii sale lăbărțate.

- Păi, măta-i moartă, săraca, de zece ani, măi golane! O mai omori tu o dată, javră bătrână, ce ești! răspunse Ioan la șmecheria voită a lui Stelică și continuă... Ce vină are biata femeie că a născut un netrebnic ca tine? Las-o să se odihnească în pace, nu o mai invoca mereu ca să poți scăpa tu, golan nenorocit! îl certă prietenește stăpânul său.

- Gata, șefule, am înțeles! Nu mai dau pe cârăială...

- Bine, Stelică, să te văd! rosti Ioan, în timp ce făcu din mână amenințător.

Cu o piruetă, se întoarse din mașină și merse către ceilalți angajați, adunați ca ciorchinele pe lângă barul din curtea clubului, să asculte cum este certat Stelică.

- La revedere, băieți! Aveți grijă ce faceți azi, am înțeles că aveți un grup de clienți la agreement! Să nu faceți prostii, ați înțeles?

- Totul este pregătit, șefule. Stați liniștit! spuse Gabi, așezat pe scaun în fața barului.

- Bine, fiți atenți! zise bărbatul, care plecă grăbit, trântind puternic ușa mașinii.

La nici o sută de metri de la plecare, opri la semnele făcute din mână de vecinul său, Ovidiu Parale, ginerele lui Stafiditu și client al clubului.

- Salut, doctore, ce mai faci? îl întrebă Ioan politicos.

- Ce să fac, domn inginer! Am musafiri azi. E ziua fiului meu cel mare și doresc să o invit și pe nepoata matale, pe Ștefi, dacă-i disponibilă!

- Da, maestre, am să-i spun fiicei mele!
- Dar, vă rog să mă ajutați cu ceva! Doresc un favor de la matală, se poate? Întrebă bărbatul, jenat.

- Desigur, dragul meu, te ascult! continuă crescătorul blând, clipind vesel din ochii săi limpezi, de culoarea mării într-o zi senină de vară.

- Când vin copiii, care vor fi circa 30, pot să merg cu ei la club, să le arăt caii? Vreau să le fac o surpriză, ce ziceți, vecine, mă ajutați?

- Sigur că da, maestre! Vorbesc cu fata mea să o aducă pe Ștefi și am să-i dau ei sarcina să pregătească doi ponei și un cal de școală, pentru a putea să-i punem călare pe toți acești copilași... Măcar pentru o fotografie sau o plimbare călare, nu? Îl întrebă Ioan, amabil.

- Da! Se poate și lucrul ăsta? Mulțumesc mult, sunt salvat! exclamă fericit Ovidiu.

- Nu ai de ce, dragul meu! răspunse scurt Ioan, în timp ce forma numărul Cristinei. Alo, Cristina, sunt cu vecinul Ovidiu Parale, tatăl celor trei clienți ai tăi, știi, nu?

- Da, tată. Știu bine cine este!

- Domnul o invită pe Ștefania la ziua onomastică a băiatului său. Petrecerea începe la ora patru, dar la șase, ar dori doi ponei și un cal, să facă fotografii, invitații fiului său, ce zici?

- Eu vin cu Ștefi în jumătate de oră și voi stabili cu domnul Ovidiu cum facem cu copiii... Am agrement și un antrenament cu Roxana.

- Poți să-i scoți pe Jerry, pe Ella cea albă și pe Jeriko, draga mea!

- Sigur, tată, să vină când doresc! Voi fi acolo, nu-s probleme... Pa, te pup! mai spuse fata înainte să închidă.

- Totul este aranjat, Ovidiule. Când sunt gata copiii, duci întregul grup și se va ocupa de ei fiică-mea, vecine! Îl asigură bărbatul pe vecin.

- Mulțumesc, domn'inginer. Ați fost la doctorul Căruntu, la Colentina, la control? Întrebă curios Parale, în timp ce Ioan își băga liniștit telefonul într-un suport la curea.

- Am fost acum câteva luni și merg peste încă trei luni, la următorul control. Omul este un personaj deosebit, un tip de ținută! L-am invitat la Mogoșoaia, însă este tare ocupat.

- Da, așa este, merge la facultate, unde-i profesor, merge la spital, unde-i șef de secție, și merge destul de mult la congrese de medicină, prin toată lumea.

- Cred, prietene! Dar, așa cum știi, timpul este dușmanul nostru, dragă Ovidiu, nu?

- Așa este, domnule inginer. Ce să-i facem! răspunse vecinul, galant.

- Te salut, trebuie să plec. Succes cu juniorii! spuse Ioan, închizând geamul mașinii.

Pornit grăbit spre oraș, în drumul său, salută pe soția colonelului Dan Călinoiu, pe stradă, în vreme ce vântul răscolea praful dintre pietrele de pe caldarâm, stârnind nori fumurii ce dispăreau după o sută de metri, când strada începea să fie asfaltată.

La colțul Străzii Plantelor, în zgomotul asurzitor al clopotelor de la Biserica Brâncovenească, anunțând

vecernia, bărbatul era să-l lovească pe Gigi Nețoiu, care se întorcea acasă. Gigi conducea Mercedesul său de comandă, mergând către locuința aflată în colțul străzii, o vilă cumpărată de la Mitică Dragobete.

Deoarece luase virajul larg, olteanul de la Cetate era gata-gata să-l lovească pe crescătorul de cai, în portiera Touareg-ului său, însă acesta, atent, l-a evitat blocându-i calea.

Mașina cea nouă era cumpărată de Nețoiu după organizarea Summit-ului de la București, desfășurat cu un an în urmă. Bolidul său făcuse parte din lotul celor 80 de mașini destinate șefilor de state, participanți la marele eveniment. După aceea, mașinile ce deserviseră acel mare eveniment au fost vândute pe sub mână, de organizatori; astfel, Nețoiu și Cristi Borcea cumpăraseră câte una.

- Cine v-a dat, băi papagalilor, carnet de conducere? Întrebă bărbatul, uitându-se de sus la Nețoiu. Acesta deschise geamul, râzând câinește și răspunzând amabil din bolidul său:

- Ce faci, măi, Nașule, îl omori pe Finu?

- Merg regulamentar, Finule! Pe când tu, milițian abuziv care ești, nu iei virajul cum ai învățat la școala de șoferi, nu? strigă la mișto bărbatul către mai tânărul său prieten.

- Când vii la mine, la moșie, frate? îl apostrofă Nețoiu, cu eleganță. Uite, te invit marți, la mine, la Cetate, ce zici, Nașule, crezi că poți să vii?

- Măi, Gică, am să vin! Dar tu nu prea răspunzi la telefon, asta-i chestiunea!

- Să mor eu, dacă nu răspund! Uite, notează și celălalt număr, te rog! Mă suni pe amândouă până răspund, bine? continuă bărbatul, gales, cu o grimasă fericită.

- Bine, Gigele. Poate vin până-n fundul Olteniei, degeaba, că te mănânc de viu!

- Ai să vezi cum te primesc, Nașule! Ai să mă pomenești, pe viața mea!

- Bine, măi, derbedeu mic. Te sun luni dimineață, iar acum treci, că ai liber de la împărăție. Știi că sunt neam de Brâncovean, nu? râse Ioan pe sub mustață.

- Mulțumesc, te aștept, marți. Te pup, măi Nașule! răspunse Nețoiu cu amabilitate.

- Bine, dragul meu, am să te sun. Salut, prieten drag, și te rog să o pupi pe tanti Luchi, nevastă-ta! spuse vesel crescătorul de cai.

După ce a tras bolidul în spate, pentru a face loc limuzinei investitorului de la Dinamo, mare proprietar de vii, crame, fabrici de mezeluri, terenuri și hotel la Cetate, mic orașel de pe malul Dunării, crescătorul îl petrecu din ochi, zâmbind. Apoi s-au salutată și au plecat, fiecare în drumul său.

După nici o sută metri, Ion auzi un bubuit puternic. Crezu inițial că amicul său lovise cu mașina pe cineva și, grijuliu, se uită în oglinda retrovizoare. Dar în secunda următoare a fost martorul unui fenomen rar pe cer, apariția unei linii scânteietoare pe boltă către Chitila, precum un fulger. Se gândi că amicul său nu pășise nimic, ceea ce era o bucurie; apoi un surâs îi brăzdă fața și se simți mulțumit că nu era decât o alarmă falsă.

PRIMA ATESTARE DOCUMENTARĂ A ENTONIMULUI "ROMÂN" într-o cronică din secolul XIV. Români de la verbul "a rămâne"?

Ionuț Țene

Continuare din numărul trecut

În volumul „Națiune și europenitate. Studii istorice în onoare magistru Camilli Mureșanu”, Editura Academiei Române, București, 2007, acad. Victor Spinei are publicat un articol exhaustiv despre acest etnonim de „român” apărut într-o cronică occidentală la începutul secolului XIV. „Românii în cronică atribuită lui Amaretto Mannelli”, iar la pag. 19-22 face următoarele precizări: „Despre „provincia Ungaria” cronică toscană face precizarea că avea calitatea de regat și că era locuită de mai multe neamuri, dintre care o parte creștini, o altă parte, alcătuită din români (bracchi), fiind păgâni: La VII Provincia Ungheria, e anche ha Reame, e sono molta gente, non vha contadi grandi; confina colla Magna dall una parte; dall una parte sono Cristiani, e avvi comuni, e bracchi, che sono due grandi generazioni, e hanno Reame, e sono Pagani. A VII-a provincia este Ungaria, care este totodată regat, deține multe neamuri, nu are ogoare întinse; se mărginește cu Germania într-o parte; într-o altă parte sunt creștinii; [există] strămoși comuni și vlahii, care sunt două rase mari și au regat și sunt păgâni”). Față de paragraful asupra „provinciei Ungaria” din manuscrisul păstrat la Biblioteca Apostolica Vaticana, reprodus mai sus, textul din Cronichetta conține câteva deosebiri, dintre care unele majore. În primul rând s-a operat eliminarea etnonimului Rumeni, vreme ce, în loc de Valacchi, s-a adoptat forma bracchi, redată fără majusculă. Totodată, s-a înlăturat și precizarea potrivit căreia populația creștină din regat a fost alcătuită din unguri (Vngheri). Chiar dacă a renunțat la Rumeni, copistul a menținut aprecierea che sono due grandi generazioni, dar sesizând că numeralul due rămâne nemotivat, a adăugat înainte de bracchi apelativul avvi comuni, ceea ce nu salvează totuși logica propoziției. Dacă omiterea etnonimului Vngheri ar putea datora unei neatenții a copistului suprimarea lui Rumeni a reprezentat foarte probabil un gest premeditat, întrucât acesta nu numai

că nu i-a perceput sensul exact, ci, mai mult, 1-a considerat o intruziune. După cum se știe, pînă în epoca modernă maniera de autodesemnare a românilor a rămas foarte puțin cunoscută popoarelor cu care aceștia nu coabitau sau cu care nu se învecinau în mod direct. astfel că procedura copistului din Toscana nu este de natură să surprindă. Substituirea lui Valacchi cu bracchi a constituit, de asemenea, un act conștient cel care a comis-o realizînd indubitabil sinonimia celor două etnonime, ambele de altfel, în uz în cronică peninsulară medievală. Forma Bracchi a fost folosită de Giovanni Villani...” (vezi și V. Spinei, Românii și marea invazie mongolă în lucrările cronicarilor florentini din prima jumătate a secolului al XIV-lea, în volumul Închinare lui Petre S. Năsturel la 80 de ani (2003) p. 189-203). Obsesia aproape compulsivă a lui Dan Ungureanu privind confuzia copiștilor din manuscrisul medieval, care face din litera “c” un “r” explicându-se astfel folosirea din greșeală a etnonimului “ruman” (roman) ține mai degrabă de tezism și ideologie decât de știință. E interesant cum adepții demitizării istoriei românilor identifică mereu subterfugii ideologizante de a destructura teoriei continuității daco-romane. Întotdeauna numai la cronicile despre continuitatea și identitatea românilor în acest spațiu geografic, dovezile au fost greșite de copiști în manuscrise? Ubliniez că “rumeni și valachi” sunt păgâni numiți în sens religios – schismatici, adică nu erau catolici, ci ortodocși. Era o practică medievală curentă pe care Dan Ungureanu pare că nu vrea să o observe.

Un răspuns la această controversă poate veni și din literatură, nu numai dinspre istoriografie. Romancierul albanez de origine aromână Thanas Medi, care este considerat de critica de specialitate, cel mai mare scriitor din Albania după Ismail Kadare, a scris un roman excepțional despre arhetipul ciobanilor valahi din Balcani: “Ultimul cuvânt al lui Socrat Buba” (Ed. Eikon, București, 2020). În roman, autorul clarifică lucrurile privind denumirea autentică a vlahilor. Scriitorul s-a născut și a trăit în mijlocul unui spațiu pastoral dedicat transumanței, al vlahilor sau aromânilor din Albania. Scriitorul ne spune argumentat că întotdeauna ciobanii valahi și-au spus sieși “illo tempore”, doar “rămâni” sau “români”. Valahi le spuneau doar popoarele și cronicile străine. Chiar denumirea de “aromân” dată de scriitorii și cronicile secolelor XVIII și XIX pentru această populație latinofonă din Balcani, nu înseamnă că acești păstori își spuneau “aromâni”, ci pur și simplu “rămâni”, “rumâni” sau “români.” Până la urmă termenul “român” provine de la “roman”, așa cum susține istoriografia română de la Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir și Școala Ardeleană încoace, ca urmași ai unei populații

autohtone latinofone ce a luat numele ocupantului, în speță ale cetățenilor imperiului roman. În arealul carpato-danubiano-pontic au venit, așa cum spunea Eutropiu, populații din toată lumea română, după cucerirea traiană, deci nu doar din peninsula italică, ci dimpotrivă mai ales din Orient și partea răsăriteană a imperiului. Erau cetățeni romani, dar de etnii diferite, greci, sirieni, parți, din Africa de nord etc.. Acești coloniști din populații diverse acasă posibil să fi vorbit mai degrabă limba maternă, nu latina. Lingvistic numele pe care și-l dădeau valahii din Balcani, conform lui Thanasi Medi era „rămâni”. Ar putea fi o extracție din verbul „a rămâne”, adică autohtonii traco-iliro-geto-

romani care spuneau la plural „rămânem” sau la singular „rămân” celor care veneau din toate colțurile Asiei să ceară vorba poetului „pământ și apă”. Verbul „a rămâne” provine etimologic din latinescul „remanere”. Deci este tot o rădăcină lingvistică latină. Deci „rămân”, „rumân” sau „român” e posibil să provină și de la alt extract lingvistic, nu numai din mândria juridică a cetățeniei romane: Civis romanum sum. Sigur este o ipoteză greu de probat, dar se pliază perfect pe încăpăținarea autohtonilor de a rămâne în acest spațiu balcanic imens din Acarnania – Pind până în Carpații Păduroși sau din Panonia până dincolo de Bug, localnici care și-au spus întotdeauna: „români”.

TOT RĂUL... SPRE BINE !

Ovidiu ȚUȚUIANU

Ocolul silvic al micului oraș de provincie dispunea, în acei ani 1950', de un personal restrâns, din care făcea parte și cameristul Costică. Acesta avea în „fișa postului” o serie de treburi administrative, axate în principal pe probleme de aprovizionare și transport.

Costică era un tânăr svelt, cu ten măsliniu și păr creț, care se descurca mulțumitor cu sarcinile de serviciu.

Șeful „ocolului” îl aprecia pentru punctualitatea și silința dovedite în activitatea sa zilnică și chiar, când era posibil îl răsplătea cu câte o primă la salariu. Toate lucrurile se desfășurau normal până când interveni un eveniment important în istoria „ocolului”: se anunță o vizită de control, de la București. Desigur că acest control, reprezenta un moment crucial pentru șeful „ocolului”, care deși era un om foarte ordonat și bun profesionist, avea emoții privind consecințele controlului, în special datorită faptului că nu era membru de partid (al Partidului Muncitoresc Român care ajunsese la cârma țării!). Printr-o ironie a sorții, tocmai în ziua când era anunțată sosirea inspectorului de control din Capitală, care trebuia transportat de Costică de la gară la sediul „ocolului” cu șaretă din dotare, cameristul era de negăsit! În această situație, șeful a trebuit să preia și sarcina lui Costică.

Inspecția, atât asupra documentelor de la sediu cât și la examinările pe teren în zona forestieră montană din limitele de administrare ale ocolului

s-a desfășurat în condiții optime, șeful fiind chiar felicitat de inspector.

După câteva zile, își face apariția la serviciu și Costică, care și-a motivat lipsa printr-un eveniment de familie, o nuntă inopinată, unde participarea nu putea fi refuzată și care potrivit obiceiului din zonă a durat trei zile. Auzind acestea, șeful se enervă la culme și-i strigă lui Costică că e concediat, să-și facă imediat lichidarea și să nu mai apară în fața lui, câte zile o mai avea de trăit!

...Anii au trecut, în locul lui Costică a fost angajat un bărbat în vârstă, cu mare experiență și toată lumea, a uitat de acea întâmplare nefericită! Periodic, șeful „ocolului” trebuia să participe la acțiuni de instruire și perfecționare care se desfășurau în Capitală. Intr-o zi, pe când mergea către locul instruirii, el fu oprit de un ofițer în uniformă de securitate.

- „Ce mai faceți tovarășe inginer, cum mai merg treburile pe la „ocol”? - întrebă chipeșul ofițer, cu un zâmbet larg pe sub mustața ce începea să încărunțească. Inginerul se blocă și se fâstâci îngăimând:

- „Dar cine sunteți dv. tovarășe ofițer, ne cunoaștem de undeva?”

- „Desigur, răspunse cu multă siguranță ofițerul, eu sunt Costică, fostul camerist al «ocolului» pe care îl conduceți.” Speriat la culme, la vederea uniformei și la amintirea condițiilor în care îl concediasse pe camerist, inginerul încercă să se scuze, dar ofițerul îl opri cu cuvintele:

- „Lăsați tovarășe șef, eu trebuie să vă mulțumesc pentru faptul că m-ați dat afară de la «ocol». Dacă nu se întâmpla așa poate că rămânem până la pensie camerist și nu aș mai fi ajuns unde sunt acuma. Probabil că și în cazul meu „tot răul a fost spre bine”, sau după cum sună altă zicală: **Orice sut în fund, înseamnă... un pas înainte!**

POETICA ÎN SPIRALĂ

Constantin MIU

Un poet, care se respectă, reia - ca pe o spirală - tematica creațiilor din volumele anterioare, adăugând noi semnificații, în conformitate cu filosofia sa despre lume și viață. Așa se întâmplă în noua carte a doamnei Ștefania Oproescu - *Libelula albastră* (Editura StudiS, Iași, 2022).

Vorbind despre volumele anterioare de versuri semnate și publicate de poetesa din Focșani, remarcam mai multe tipuri ale eului poetic: cel implicat, cel detașat, precum și cel cu aptitudini de teatralitate. Sub acest aspect, amintim volumele *Delir în curcubeu...* și *Noaptea pisicilor cărunte*.

În cazul eului implicat, în noul volum, acesta apare în relație cu motivul singurătății, mai mult sau mai puțin explicit: „Mai întâi, am dresat somnul/ să treacă prin cercul de întuneric/ înainte de răsăritul soarelui,/ așteptând/ până se ridică înaltă/ cupola Cortului.” (Plasa de siguranță, p. 13); „Ce departe am primit loc de casă/ în această întindere nesfârșită de singurătăți./ Nici cu pasul, nici cu roata, nici cu Pegasul/ n-am ajuns încă la vreun vecin,/ de atâta vreme, că nici n-o mai știm număra.” (Oaza Efemeridelor, p. 39). În *Casa timpului*, același tip de eu poetic este preocupat de filosofia timpului: „Aș vrea să cos timpul la gură/ ca pe un sac, să-l iau în spate,/ să-l duc până la el acasă/ să-i aflu părinții,/ să-i întreb de ce l-au alungat/ să rătăcească, să amăgească/ așteptări, în realitatea domestică/ cu promisiuni seducătoare,/ capcane cu apă vie/ cărată cu rândul la morți.” (p. 20).

În volumul de care ne ocupăm acum, sunt mai multe creații, în care eul implicat este unul de tip reflexiv. Spre pildă, *Aproape iarnă* este o creație din care transpare motivul filosofic panta rhei, grefat pe cel al visului: „Zăpezile de altădată se odihnesc puțin./ Doar în vis mai cutreier tărâmurii interzise./ Respir rar și ușor, în această hibernare/ în care râuri mici și pâraie aproape uscate/ par șerpi argintii, veninoși./ care brăzdează pielea ofilită a prezentului.” (p. 29). Aceleași motive literare se interiorizează, în concepția eului reflexiv, măcinat de resemnare: „*Resemnare s-a născut odată cu mine,/ altfel de umbră, care se ferește de lumină./ (...) Resemnarea,/ odihnă amăruie în tăceri zdrențuite/ crește cu mine, îmbătrânește cu mine,/ nici nu mai dore, vine ofilită, inutilă,/ ca o lovitură*

neașteptată/ cu pumnul în ceafă.” (Resemnare, p. 35).

Din aceeași plămadă a interiorizării gândurilor, care silesc eul poetic la o întoarcere în timp, lăsând astfel cale liberă memoriei afective ilustrative, sub acest aspect, sunt *Picătura de noapte*: „*Licurici de gânduri/ improvizează constelații/ pe bolta peșterii tainice/ care, din resturi de memorie/ arată calea rătăcitului de stol.*” (p. 31) și *Album de familie*: „*Cine să fie dar, femeia aceasta tânără/ care zâmbește forțat,/ cine bărbatul cu privirea aspră/ și barba albă tunsă scurt/ abia ieșită din foarfeca frizerului/ (...) Fotografii vechi/ exilate în închisori de albume/ trec prin mine și-mi strivesc prezentul/ cu aceleași priviri încremenite în gol.*” (p. 33-34).

În volumul *Libelula albastră*, reflexivitatea – tot de tip introspectiv – este corelată cu secvențe narative. „*În zilele întunecate,/ amănuntele se destramă/ ca desfrunzirea,/ cerul își coboară răsuflarea/ până la podeaua amintirilor.*” (Desfrunzire, p. 37).

Când abordează vegetalul, Ștefania Oproescu o face în manieră descriptiv-narativă. Elocvente sunt *Vară* – „*Liniste în amiaza fânețelor înflorite./ Adierea aripilor de fluturi împletește/ coronițe de margarete cu sângele voinicului./ Albastră, cicoarea pictează pete de răcoare/ peste îmbujoratul trifoi.*” (p. 26); *Hotar închis* – „*Copacul din fereastră/ deschide dimineți,/ despică umbrele de sub pleoape,/ așterne drum din întunericul/ moale ca puful de perna/ pe care, noaptea bună/ adoarme frica absenței.*” (p. 41); *Singur în parc* – „*Primăvară, într-un parc aproape sălbatec,/ adiere aromată de ierburi amestecate,/ buruieni semețe printre rătăcite tulpini de flori.*” (p. 56).

Eul detașat îmbracă haina unui narator, care consemnează ceea ce vede sau constată. Așa se întâmplă în *Vis erotic*: „*Ochii aceia îmbrăcați/ în costum elegant de gală,/ ca săgeata plecată din arc/ au traversat cu precizie/ mulțimea fremătând,/ țintuindu-mi pieptul/ ca pe fluture în insectar.*” (p. 16) și *Când mor castanii*: „*S-au îmbolnăvit castanii./ Tineri sau bătrâni/ agonizează lent pe bulevarde,/ în parcuri, pe străzi mărginașe./ Frunze răsucite, uscate/ se țin de ramuri ca cioclii./ Mor castanii, se duc în romanțe/ și dispar odată cu ele...*” (p. 38).

Pe lângă prezența eului reflexiv, o altă noutate în acest nou volum găsim și eul poetic dedublat: „*Am rămas în urmă./ Sunt tot mai departe de mine./ Altcineva merge încă,/ cineva care aude tot mai slab sunete,/ simte tot mai diluate mirosuri/ vede tot mai palide culori.*” (Doar o secundă, p. 23).

Din cele arătate până aici, reiese clar evoluția în spirală a poeziei Ștefaniei Oproescu, volumul *Libelula albastră* având și certe noutăți atât sub aspectul formei, cât și la acela al fondului, accentul căzând pe filosofia timpului interiorizat al eului poetic.

O TRILOGIE ANTOLOGICĂ DE EXCEPȚIE

Valentin LUPEA

Dacă am defini vocabula „antologie” (fr. anthologie) drept o culegere de lucrări reprezentative dintr-unul sau din mai mulți autori, drept un florilegiu sau o crestomație, atunci putem spune că avem în fața noastră o operă fundamentală, o antologie în trei volume, sub însemnul culorilor drapelului românesc, intitulată simbolic „ÎMPREUNĂ”, sugerând unirea scriitorilor români de pretutindeni sub același stindard, întru dăruirea IUBIRII prin vers (Volmul I - Antologie de versuri nemuritoare, culoarea ROȘU), întru păstrarea CREDINȚEI (Volmul II - Antologie de creații literare creștine, culoarea GALBEN) și întru facerea unei LUMI mai bune (Volmul III - Antologie de texte literare).

Această trilogie antologică, dacă expresia este fericită, această operă monumentală, editată de Editura GLOBART UNIVERSUM, Montréal - Canada (2023) în trei volume, sub îngrijirea directă a domnului Johnny Ciatloș Deak și a doamnei Mihaela Johnny (Mihaela CD), face parte din programul de promovare al scriitorilor și artiștilor români contemporanii de pretutindeni, sub sloganul Editurii GLOBART UNIVERSUM: „Spune lumii că existi, spune lumii despre tine!” (CUVÂNTUL EDITORULUI), proiect care se desfășoară an de an cu ocazia GALEI ARTELOR LA CEAS ANIVERSAR, gală ce reprezintă aniversarea revistei de colecție tipărită, POEZII PENTRU SUFLETUL MEU.

Trilogia antologică „ÎMPREUNĂ”, care face obiectul discuției noastre și care cuprinde realizări literare de excepție ale unui număr imens de scriitori români de pretutindeni, consacrați sau debutanți deopotrivă, face obiectul marcării celei de-a patra aniversări a acestei minunate reviste de artă, literatură și cultură, POEZII PENTRU SUFLETUL MEU.

Antologia trilogică „ÎMPREUNĂ” cuprinde între copertile ei opere literare diverse ale unui număr de 79 scriitori, unii dintre acestia fiind prezenți în toate cele trei cărți antologice, după cum urmează: 27 autori în Volmul I - Antologie de versuri nemuritoare (poezie); 26 autori în Volmul II - Antologie de creații literare creștine (poezie și proză eseistică) și 25 autori în Volmul III - Antologie de texte literare (poezie, proză scurtă, eseistică).

A scrie o cronică literară asupra unei antologii, la fel

ca și asupra unei cărți de critică literară, nu este ceva obișnuit, fiind un act de viziune critică, în sensul bun al cuvântului, care act mă face să mă simt oarecum înafara zonei mele de confort creativ, și lucrul acesta pentru faptul că nu m-am putut hotărî definitiv asupra abordării care se potrivește cel mai bine acestor trei volume.

Un prim impuls a fost acela care m-a îndemnat să mă axeze pe ideea ce leagă textele, acea unitate antologică a celor trei volume, dar și pe sentimentele și senzațiile provocate de întregul rezultat al alăturării textelor, cu toate că antologul a făcut selecția tematică a textelor, pe cele trei unități selective menționate mai sus.

Însă, pe măsură ce parcurgeam eșantionic episoade din fiecare autor, am avut tentația de a scrie despre fiecare creație a lui în parte, ceea ce ar fi imposibil datorită spațiului și timpului, nu de alta, dar fiecare autor și-a lăsat într-un fel sau altul amprenta asupra curiozității mele critico-literare, lucru care nu știrbește cu nimic acea unitate antologico-tematică despre care vorbeam mai sus. Este vorba despre o unitate în diversitate.

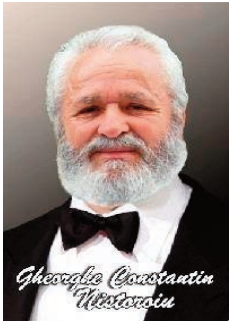
Un lucru este cert, și anume, faptul că selecția textelor literare pentru această mare lucrare antologică s-a făcut pe baza unei certe convingeri estetice, convingere cristalizată de-a lungul celor patru ani de derulare a acestui minunat proiect, convingere după care autorii antologiei au purces la transcendul unei formule de critică aplicată, adaptată ca modalitate de lucru în economia acestei magnifice lucrări.

Apoi, odată ce fondul teoretic a fost implicat, nu întâlnim deloc precizări programatice, ambițioase sau divagații speculative, ci numai un excepțional cult pentru textul literar, făcându-ne să credem că ea, selecția, își trage substanța din ascultarea îndelungată și repetată a pulsului circumscris de operă.

În felul acesta, creații felurite intră, după o astfel de atentă examinare, în surprinzătoare orchestrații valorice, căpătând relief și culoare, unitate în text și-n context. În concepția antologului acestei prețioase lucrări, Johnny Ciatloș Deak, „Literatura și arta sunt lianți ce crează punți de frumos între suflete. Cred cu tărie în acest ÎMPREUNĂ care este ziditor și făuritor de progres, iar pentru a vă convinge vă invit să pătrundeți în tainele acestei antologii ÎMPREUNĂ!”.

Luând în discuție scriitori români și creații ale lor, la un anumit moment, printr-o anumită fibră creatoare, într-un asemenea cadru și-ntr-un asemenea vast spațiu, trilogia antologică „ÎMPREUNĂ” ne pune în ipostaza de a sesiza ansamblul dezvoltării literare a momentului, dând ocazia lectorului de a-și satisface gustul estetic, iar criticului literar de a sesiza și defini anumite aspecte literare care nu pot fi trecute cu vederea, dându-i prilejul de a stabili interferențe literare și judecăți de valoare profitabile.

FAMILIA ÎN TRADIȚIA BIBLICĂ PELASGO-TRACO- GETĂ

Gheorghe Constantin
NISTOROIU

„Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut BĂRBAT și FEMEIE.” (Facere 1, 27)

Ființa Omului înmănușează două elemente distincte: trup material și suflet spiritual. Trupul omenesc este alcătuit în chip armonios, artistic și în vederea unui scop special: „ca să fie instrumentul sufletului, organul său de manifestare și colaboratorul lui.” (Mitropolitul Irineu Mihălcescu, Teologia Luptătoare, Ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1994)

Om, mărturisirea marele Duhovnic, Părintele Arsenie Boca, are dimensiunile intenției divine; centrul și sinteza creației Sale: lumea văzută și îmbinată cu lumea nevăzută.” (Părintele Arsenie Boca-Mare Îndrumător de Suflete din Secolul XX Ed. Teognost Cluj-Napoca, 2002)

Înșușirile sufletești sunt însușirile esențiale ale omului:

- Omul cugetă și are idei abstracte;
- Omul are grai convențional-consecință a rațiunii;
- Omul este ființă etică, adică își poate impune sau interzice săvârșirea unei fapte;
- Omul este ființă inventivă, capabilă de progres, de creație;
- Omul este ființă religioasă.

Așadar, Omul este sinteza celor două elemente diferite: trup și suflet.

Sufletul este flacăra spirituală liberă, cugetătoare și nemuritoare precum și izvorul fenomenelor psihologice din Om: gândirea, judecata, memoria, conștiința, iubirea, viziunea ...

Protopărinții omenirii, BĂRBATUL și FEMEIA au fost creați în plinătatea tinereții și frumuseții lor fizico-moral-spirituale, dincolo de pruncie și copilărie, în adolescență când virtuțile se aflau în pârga rodirii lor, fizico-metafizice prin aceea regală însușire de PĂRINȚI!

Scriptura în prologul său privind istoria omenirii, dezvăluie taina Omului cu Creatorul său

ca pe o relație firească și fiiască, față-către-față, când Dumnezeu venea în răcoarea serii să contemple Familia creată prin voința bucuriei și a iubirii Sale nemărginite. (Fac.3,8)

„Om e și rămâne numai acela, grăia Sf. Ardealului – Arsenie Boca, care nu-și dezmințe obârșia divină; iar OM numai Unul, Iisus Hristos, Care pentru oameni, Dumnezeu fiind, S-a făcut OM.

Știam și până la EL că avem o obârșie divină, că suntem nemuritori cu sufletul, că este un singur Dumnezeu, spiritual, nevăzut - știau aceasta și dacii lui Zalmoxis de pe meleagurile noastre - , dar cu venirea lui Iisus Hristos ca OM între oameni, în istorie, se repară structural firea omenească – temelia cea străveche, în care avea să crească de la chip la asemănare cu Dumnezeu.”(Părintele Arsenie Boca-Mare Îndrumător de..., op. cit.)

Din adierea Facerii s-a desprins prima declarație pe care Bărbatul o face Femeii sale, arătând unitatea ce trebuie să existe în Familie și dragostea pe care Dumnezeu a pogorât-o asupra lor, binecuvântându-i: „Iată, aceasta-i os din oasele mele și carne din carnea mea!” (Fac.2,23)

Așadar, Eva nu a fost creată. Ea s-a desprins din Adam ca o adevărată și miraculoasă naștere. Prin urmare se poate spune că prin Voința lui Dumnezeu, Adam a născut-o pe Eva. „Și aceasta înseamnă că în momentul în care actul creator al lui Dumnezeu îl cheamă pe Adam la viață, acesta conținea deja în el partea constitutivă, jumătatea lui, pe Eva.” (Paul Evdokimov, Femeia și Mântuirea Lumii Prefață Olivier Clement, trad. Gabriela Moldoveanu, Christiana,Buc.1995)

„Orice bărbat, spune o vorbă din bătrânii noștri pelasgi, o poartă pe Eva lui în el.” În limba pelasgă sau kaoino-aramaică, Eva înseamnă viață. Tot în această limbă Adam = Om, este un termen colectiv: ha adam=Să facem om, (la singular)... și ei vor stăpâni (la plural).

„Crearea lui Adam este creația celulei umane originare, a Omului ca bărbat-femeie.” (Paul Evdokimov, op. cit., p. 145)

Expresia: ca bărbat-femeie, nu lasă loc de nici o interpretare meschină ori profanatoare. Particula ca, ce însoțește expresia: bărbat-femeie, arată elementele masculine și feminine în fuziunea lor originară încă nediferențiată. Distincția ulterioară și actuală feminin-masculin ne arată două individualități izolate una de cealaltă. O ființă umană masculină ori feminină luată izolat și considerată în sine nu este un om desăvârșit, ci o jumătate de om într-o ființă izolată de elementul ei complementar.

„Nașterea Evei apare deci ca marele mit al deoființimii principiilor complementare ale ființei umane: bărbat-femeie, arhetipul de la început al

ființei umane în întregul ei.” (ibid., p. 146)

Limba pelasgă, kaoino-aramaică tâlcuiește cel mai fidel dinamismul cuvântului lui Dumnezeu, arătând întotdeauna actul ori fapta săvârșită imediat, graiului: „El a zis și s-au făcut!” (Psalmul 32,9) Expresia: „Și Dumnezeu a zis...”, conține rodul întregii Scripturi a Vechiului Testament. Cuvântul lui Dumnezeu este spontan, simultan, grai divin și înfăptuire sacră.

„Și Dumnezeu a zis...”, ne arată deja comuniunea dintre Creator și Făptura Sa, ivită cu prima silabă rostită în Azurul strălucirii Luminii sale necreate.

Dragostea prin natura ei divină, își naște obiectul – o existență!

Dumnezeu-Dragostea binecuvintează Creația Sa și se revarsă ca o Splendoare în ființa Omului ca bărbat-femeie!

Dumnezeu binevestește și grăiește lumea întru frumusețea Creației Sale!

Prin Voia și Dragostea lui Dumnezeu, Cuvântul și lumea au ieșit simultan din gura divină!

„Cuvântul, prin propria lui valoare, nu poate rămâne suspendat în gol; el crează urechea, el îl aduce, deodată pe cel care îl primește, pe TU. Înaintea lui Dumnezeu, în abstracțiunea neantului, în absența oricărui subiect, se desprinde un chip, ochiul îl vede, urechea îl ascultă. Raportul inițial cu Dumnezeu este numai transparență. Chipul își reflectă originalul.” (Paul Evdokimov, op. cit.)

Și a privit Dumnezeu toate câte le-a făcut și iată erau bune foarte. (Fac.1,31)

Bun, în sensul cel mai fidel, pelasg, adică, aramaico-kaoin înseamnă: conform menirii, exact. Dumnezeu se reflectă astfel în propria iconă! Imaginea fidelă traduce desăvârșita asemănare! Dumnezeu se vede în oglinda vie a Chipului, a Luminii Sale!

Lumina aici nu este sursa optică ce a apărut odată cu soarele, ci este vorba de lumina spirituală, „care își descoperă a sa față-către-față, care permite trăirea unei prezențe: Tu-ul (lui Dumnezeu), tu-ul apropielui meu.” (ibid., p. 147)

Această Lumină divină, nu este opusul întunericii, ci al absenței. Ea este principiul spiritual al comuniunii, iar absența este prezentă prin singurătate.

Lumina biblică „este Lumina care face din cele Trei Persoane divine un singur Dumnezeu; din Dumnezeu și din om îl face pe Hristos; din două ființe care se iubesc face una singură; din bărbat și femeie, dualitatea bărbat-femeie.” (Paul Evdokimov, op. cit., p.147)

Să fie lumină! (Fac.1,3), „înseamnă: comuniunea, ca principiul divin, să fie în uman, să se reflecte aici: „Fața Ta strălucește întru Sfinții Tăi,” glasul liturgic.(ibid.)

Ascultarea semnifică fidelitate, unitate, comuniune. Era acea vreme paradisiacă, de basm, ce

strălucea într-o beatitudine serafică pe lângă TATĂL-Creator, în brațele unei tinereți veșnice.

„Toată făptura, desăvârșit de frumoasă, îmbrăcată într-o veșnică și dulce lumină, cânta lui Dumnezeu, cânta bucuria vieții. Toată floarea era floare, cleștarul pădurilor și umbrele copacilor; murmurul vântului și cântul păsărilor; chiar graiul animalelor era armonie și desăvârșită frumusețe. A fost epoca de aur a omenirii.” (Părintele Dimitrie Bejan, Simple povestiri – Cugetări morale despre viața de toate zilele, Ed. Trinitas, 2008, p.24)

Neascultarea înseamnă ruptură, separare. Neascultarea Protopărinților de Dumnezeu a provocat separarea de EL, dar și separarea deoființimii Omului, a principiilor complementare ale ființei umane: bărbat-femeie.

Căderea s-a petrecut în adâncurile duhului Omului. Lumina s-a eclipsat în lăuntru Omului și acesta s-a proiectat în afara sa, la suprafață într-un spațiu izolat, unde materia e pietrificată, lângă natura și necesitatea ei, unde timpul măsoară sfârșitul, adică moartea, unde se întinde absurditatea și haosul, DESFACEREA...

„Separarea de Dumnezeu este o sfâșiere în lăuntru omului; acel unu inițial, complexul față-către-față, este rupt și părțile lui constitutive sunt exteriorizate.”(ibid., p. 152)

Căderea Protopărinților ne arată exact stadiul separării între ei, voind să-și aparțină fiecare sieși, astfel că ce este al unuia nu mai poate fi al celuilalt.

Hristologia patristică ne arată că singura fire adevărată este cea de la început, cea voită de Dumnezeu în care sălășluia Chipul dumnezeiesc, pecetluit ca Theos-Anthropos. De aceea Tatăl Atotcreatorul a intervenit din nou și îngăduit înomenirea Fiului Său – Logosul întrupat din Fecioara Maria, prin puterea Duhului Sfânt, ca putere a recapitulării creștine universale.

„Căci, câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sânteți în Hristos Iisus.”(Gal.3,28)

Sfântul Irineu a scos în evidență rolul compensator al Fecioarei Maria în repararea păcatului originar – neascultarea de Dumnezeu, făptuit de Eva și Adam în Paradis: „Nodul neascultării Evei a fost desfăcut prin ascultarea Mariei, căci ceea ce virgina Evă a legat prin necredința sa, Fecioara Maria a dezlegat prin credința ei.” (Sf. Irineu, Împotriva ereziilor, III.22.4)

În Răsărit nu s-a compromis reputația tuturor femeilor susținând vinovăția Evei, fiindcă în Biserica lui Hristos, păcatul originar nu a presupus niciodată transferarea vinovăției lui Adam asupra tuturor persoanelor, așa cum s-a întâmplat în Apusul lui Petru, al vicarilor lui-papii.

Va urma

POEME

Costinel LUNGU

Acorduri de chitară

Plouă...

Fiecare picătură care atinge fereastra este o lacrimă din gândul tău, un șirag lunecos ce se oprește pe umerii tăi despovărați... Lumina îți coregrafiază momentul, un evantai de culori umede, răsfirate. Adoarme sufletul în mine pe acorduri sublimе, de chitară, la umbra lunii, lângă tine.

Sol-sol, mi-mi, fa, sol, iubirea se cântă la unison... Mi-mi, sol-sol, mi, fa, momentul meu, melodia ta... Plouă!

Fiecare picătură care sarută pleoapa trezește zâmbetul absent cândva. Nu-i petală care să nu se deschidă în diminețile de catifea, arome, dimineți de cafea în care îți lași pașii să te îndrume pe cărarea cu flori, ca să te confunzi cu ele.

Dor de tine

Și ieri mi te-am chemat, din vis, Trăgând oblonul străveziu, Un pâlcc de razele mi-a promis, Să-mi dea al tău surâs roziiu.

De-ai ști ce dor nu imi dă pace Când ziua scursă pare mit, Ai alerga prin ploii, noroace, Să fii aici, gând iscusit.

Am rugat cerul dimineții... Până în ceasul ce te-aduce, Să scoată luna-n scena vieții, Bujorul alb să te sărute.

Tu vin' de grabă pe-nserat' Când stele reapar în joc, Conturu-ți blând, aici bisat, Decor ce-mi poartă mult noroc.

Mi-e dor de tine, mă topesc, Ocenul gândului îngheață, Cu al tău zâmbet mă-ncălzesc, Viața nu-i capăt de ață.

De ai să vii, un semn să-mi dai, Te-aștept la podul dinspre vale, Mână de mână, zbor spre rai, Petale-așterni în a ta cale.

Ești dulce vis, mănunchi de-arome, Iar nopții dai magie-albastră, Mi te-am chemat în mii de forme, Tu - dorul meu, iubirea noastră.

Când ceasul urlă-a deșteptare, Ai pictat urme pe covor, Te voi chema, din depărtare, Poate-ntr-o zi nu vei fi dor.

Mă privești

Te-ai mai întâlnit vreodată cu mine? Sunt eu în viziunea ta prezența care îți curmă liberul arbitru... Sunt aici și plâng icoana care ne-a dat înțelepciune cât să cuprindem în mâini întreaga câmpie cu suflete cu tot, e hora mea și a ta, de aceea respect berea care zace tristă și caldă pe trotuarul zilelor murdare, de aceea îți cer, dacă te-ai mai întâlnit vreodată cu mine, respectă-mi poezia.

Melodia din lumină

În freamătul sublim al nopții cerșeam luminii un fascicul să-mi dea pentru a-mi întrezării cărările trăirilor mele și mi-a trimis frânturi de raze vii, atât de aprinse și efervescente încât aleea de odinioară nu mai erau simple poteci șerpuite, pietruite și uitate în bezna infinitului abis; tălpile-mi se mulau pe neteda iarbă, mângâiau simțurile până la sinapse, febra tâmpelor pierise o dată cu ancorarea în iris a petalelor iubirii șterse din filele unui roman monden; muzica, ea, mi-a adus buchetul de raze și a rămas cu mine; încă mă place, încă nu vrea să plece... Lumina iubește muzica aceasta care a stăruit la mine, muzica iubește lumina ce a vrut să-mi deștepte cărările trăirilor mele; gravitația originii amorțise; îmi lasă ființa să planeze în liniște, să mă bucur până la extaz de ceea ce sunt - un ceasornic fără timp, cu secunde inerte și înghețate, cu mecanismul ruginit, absent, îmbrățișat de carența substituirii; noaptea - sfetnic bun al ușilor închise - ștergea amalgamul de imagini care știrbiseră și pătaseră dorința de a fi; înțelesesem apoi că Luna strânsese într-un paner frânturile de raze și le orna meticolos cu sunete armonioase; era cadoul verosimil pentru cel ce alerga în căutarea de raze pentru a-și lumina cărările trăirilor cotidiene, era cadoul pentru mine. Orice melodie iubește lumina care vibrează în ton melodic.

POHTA-N CUI ȘI ALTE POHTE (14) – TUTU ȘI SUCITURA CU SILVOIȚ

Florica BUD

Ce să caute un „tutu” pe o tupsie cu ispite, aruncate de-a valma de o mână ce se vrea a fi chiar mâna destinului? Ce să caute? Putea să mă caute pe mine, dacă aș fi semănat cu mama, care a fost considerată o bună dansatoare. „Juca Cornelica de nu i se vedeau picioarele”, îmi povestea bunica Valeria, soacra ei cea înțeleaptă, ce își însoțea nora la danț la șură. Bunica considera că, însoțind-o pe mama, înlătură un subiect de ceartă sigură. Tatălui, mai mare cu nouă ani ca mama, nu îi plăcea dansul. Ce soacră ar merge cu nora ei la distracție? Adevărat, mamica a fost aproape un copil, la cei cincisprezece ani, cât a avut la măritiș. Puține soacre ar face lucrul acesta, bizar de alfel. Bunica și mama au fost atât de diferite, deși aveau zile de naștere vecine, 7 și 8 februarie. Au avut totuși în comun hărnicia, ospitalitatea, grija pentru copii și respectul pentru cuvântul dat.

Bunicii Valeria i-a plăcut școala, mamei nu. Bunica a fost o femeie tristă care ieșea doar la biserică sau la celălalt fiu, care i-a făcut multe necazuri. Dar, cosând cu *moșina* și având un cuvânt și un sfat bun, mereu avea vreun mosafir, venit să o vadă. Mama în schimb a fost veselă, mereu pusă pe glume, loatră, cum se spune la țară, știind de glumă. Dar și bună de gură. Doamne Ferește să o superi cu ceva! Dacă știa că are dreptate, se certa cu un sat de oameni. A avut un singur defect, nu a știut sau nu a vrut, să se oprească din muncă. Acasă, pe câmp și la serviciu. nu dormea decât maximul patru ore pe zi. „M-oi odihni când oi muri”. Nu am putut să o scoatem din ale ei, nici măcar la bătrânețe.

Dacă am auzi un bărbat, adresându-i soției întrebarea: „Femeie, iară nu ai ce lucra?”, cum am putea să ne-o închipui pe acea femeie? Cum altfel decât întinsă în pat, uitându-se dintr-un fotoliu molatic la televior sau poate chiar privindu-se cu admirație în oglindă. Nu, nu era așa. Întrebarea chiar a existat și a fost adresată nu o dată mamei mele, în timp ce spăla geamurile, perdele, ușile,

părcanele de la casă și jaluzelele, orice îi stătea murdar în cale. Întrebarea era adresată unei femei care muncea. E adevărat că radio mergea și ea cânta alături de cântărețul difuzat în acel moment. Dar nici asta nu ar fi un păcat. Femei și femei, muncă și muncă. noroc și noroc. Dar mama nu se supăra ci își vedea mai departe de lucrul început. Când termina se ducea să îl ajute pe tata la munci nepotrivite pentru o femeie. Avea aproape optzeci de ani și mergea alături de tata pe câmp, pe un câmp fără țipenie de om, sub un soare dogoritor. S-a ținut de cuvânt cu odihna sa, după moarte.

Acum că am pus pe tapet cuvântul Radio mă gândesc cu antipatie, deși sentimentele negative nu fac bine la *rânză*, la cei care produc mai nou aparatele de radio, televizoarele, calculatoarele și laptop-urile. Își fac o datorie de onoare să le construiască cât mai complicate, cu butoanele atât de ferite de ochii sau mâinile noastre, parcă ar ascunde tainele Universului în ele. Tocmai acum, când se vorbește că simplitatea este o calitate. Dar să îi lăsăm în Plata Domnului! Mai ales că poate pe unii, mai puțin uzați și grăbiți îi distrează să ghicească unde sunt ascunse secretele aparatelor casnice. Să îi lăsăm pe toți în pace și să vedem ce nu am mâncat încă. De „*coptături legate cu ața*”, vorba mamei, de uscături și cornulețe suntem deja satsiși. Ne-a mai rămas să gustăm un dulce-cuminte, întâlnit în toate colțurile țării mai umflat sau mai suplu, simplu sau complex. Este vorba de cozonac, alintat de noi, *sucitura*.

La loc de cinste, mai ales la Sărbătorile mari adică Paștile și Crăciunul era *sucitura* (cozonacul). În cazul acesta cozonacul va fi unul cu umplutură de nuci. Operațiunea, „Nuci pentru *sucitura*” cădea în sarcina noastră, a celor două fete Trif. De altfel tot noi eram vinovate, că sâmburoasele se lăfăiau într-o covată mare din lemn după ce le-am cules toamna de sub nuci. Nu este o operațiune grea dar nici foarte ușoară să stai aplecat și să le culegi cu mână. Acum dacă tot le-am cules să le și spargem. Spartul și curățatul nu ar fi trebuit să fie o corvoadă, totuși nu era o activitate după care să ne dăm în vânt. Ni se părea, o muncă pentru băieți. Dacă nu eram atente, soră mea și cu mine ne scăpam ciocanul peste degete. Cum nu erau băieți în familie, acțiunea se scutura pe noi. Doamne Ferește să lăsăm să se strecoare vreo coajă de nucă printre sâmburii aurii, ce ne făceau cu ochii din *cățân*.

Sucitura poate fi de post și de dulce. Cea de post se face din aluatul de *pthită* (pâine). Ea se poate umple cu mere *răzălite*, cu *silvoiț*, cu *ludău* (dovleac) copt în *ler* (cuptor) sau *curethi* (varză). Spre

→ Continuare în pag. 23

ANAFURĂ

Emil PROSCAN

Am fost în dimineața aceasta afară... Din când în când dau curs acestei chemări spre ceea ce se întâmplă dincolo de fereastră în niște momente când întunericul se recunoaște învins. Nu am reținut ora, sfidez cu bună-credință ceasul, mă raportez la spiritul luminii ce va să vină! Era încă întuneric! Așteptam ceea ce urma... Știam că o să vină! Întunericul nu mai conta, nu mă interesa eventuala lui importanță sau tragedie de a nu mai fi! Mă gândeam dacă e cinstit sau nu ca eu să știu dinainte că lumina va învinge și va veni! „Va învinge”? Asta înseamnă că între lumină și întuneric e o luptă? Când se înserează învinge întunericul? Nu cred! Cred că există o singură lume: cea a luminii! Mă obseda această idee a complicității... Oare cum ar fi fost să nu știu că se va face ziuă, că suntem sortiți unui întuneric etern și dintr-o dată să fie lumină? Ar fi extraordinar! Ar fi o minune! Dar nu mai aveam timp să mă gândesc la nimic... Începea momentul deslușirii! Un freamăt cuprindea totul! Îl simțeam cum vine din neantul depărtării, mult mai departe decât ce puteam dibui! Păsări, copaci, plante, aer, se înlănțuiau cu înfiriparea luminii țipându-și prezența. Dintotdeauna au avut acest legământ de a simți și saluta întoarcerea luminii, mesaj numai de ele deslușit... Ceva se întâmplă cu tot ce există în aceste momente! Așteptam apariția Soarelui! Încercam să

→ Continuare din pag. 22

deosebire de sucitura dulce care se făcea în sărbătorile mari, sucitura de post era obișnuita casei. Se cocea alături de pâine, sâmbăta, în cuptorul mare de afară. Ea era la concurență cu *moșocoarnele*. Despre moș cu carne... mai încolo.

Sucitura de dulce se frământa din făină *nulaș* la care se adăuga laptele, *mierea*, ouăle, vanilia și cojile de *țitrom*. După conținutul umpluturii putea să fie: *sucitură* cu nucă, cu brânză, cu rahat, mai rar cu mac. Indiferent de câte prăjituri se făceau la Paști și la Crăciun, *sucitura* cu nucă nu lipsea niciodată. Pe vremea bunicii era, de altfel, singura prăjitură pe

ghicesc locul pe unde va veni! Eram cuprins de emoție! Da, ceva nedeslușit se plimba prin mine, ca înaintea unui examen în care trebuie să demonstrez cât sunt de capabil pentru ceea ce urma! Dar nu mai era timp de nimic!

Calda, dulcea, sfânta făclie a soarelui se ivea! Răsărea Soarele!

Răsărea Soarele pe Pământul pe care și eu sunt! Câte mistere și calde nedeslușiri!

Ne naștem în fiecare dimineață!

Aș da o lege prin care aș obliga oamenii să asiste la momentul răsăritului! Să fim obligați la acest gest elementar de a răspunde prin prezența, cel puțin fizică, acestui moment unic al întoarcerii în viața noastră a luminii! Să întâmpinăm lumina ca și cum pentru noi e, ca și cum îi simțim pătrunderea! Să o primim cu brațele deschise, pentru a o îmbrățișa, pentru a ne ajunge și în suflet!

Vă puteți imagina cum ar fi ca toată omenirea să iasă din case să întâmpine venirea Soarelui? În fiecare dimineață Cerul ne-ar îndemna:

„Veniți de luați lumină!”

„Luați-o cu voi să vă lumineze pașii și gândurile!”

Uniți în lumină un singur gând am fi!

Salutul universal al învierii din întuneric prin lumină sub privirile noastre s-ar săvârși!

Mesaj dumnezeiesc, slujbă a tăcerii, botez al luminii!

Ce BUNĂ DIMINEAȚA ar fi!

Cum ne-am întoarce în case și în drumurile zilei! Mai buni și înțelegători am deveni primind hrană pâinea noastră cea de toate zilele...

Oare cum ar fi dacă s-ar da o asemenea lege și noi zâmbind am înfăptui-o?

Și totuși, ea există! Dintotdeauna!

care o aveau pe masă în Sărbătorile mari. În rest, mălaiul în lapte era prăjitura lor de bază.

Sucitura cu nucă se umple, după cum o *părește* numele, cu nuci măcinate. Nucile pot să fie simple, amestecate doar cu *mniere* și vanilie ori coajă de lămâie, ori nuci cu *silvoit*. Desigur coaja lămâilor din veacul trecut nu era otrăvită ca acum, când poți să mori de dorul minunatelor arome. Firește, era concurs între vecine, care dintre ele pot face mai multe și mai bune coptături. Și apoi operațiunea depindea de răbdarea și priceperea gospodinei, nicidecum de poftele noastre copilărești.

Mihai BUZNEA

Atunci când se hotărâse să-și ia lumea în cap, părăsindu-și satul de voie, dar împins de nevoi și de ambiții, Andrei Andreescu era un adolescent înalt ca un stâlp de telegraf, firav la trup, dar isteț la minte și plin de vână. Asta i se trăgea de la muncile câmpului, adică de la "educația în cultul muncii" - după cum aveau să spună mai târziu comuniștii -, pe care i-o dăduseră ai lui, obligându-l astfel să-și câștige cu trudă pâinea, de fapt mămăliga, pe care o mânca de trei ori pe zi – dimineața, la prânz și seara. Obişnuia chiar să se dea mare printre flăcăii de-o seamă cu el: dacă mă stoarce careva curge snaga din mine ca apa dintr-un burete, fier, nu altceva! Cu traista agățată de gâtul lung și firav precum al găinii jumulte de pene, dar și cu buzunarele aerisite, suferinde de sărăcie lucie, se suise în singurul tren „de persoane” ce oprea, de două ori în zi, venind de la deal ori de la vale, în halta pierdută în pustietatea câmpiei fără de margini și toropită de valurile fierbinți, ca de cuptor încins, ale căldurii înăbușitoare a verii ce prevestea prăpădul din anii ce urmau să vină, cu secetă și oameni sfârșiți de foamea prelungă.

Flăcăiandrul pirpiriu tocmai își agățase școala-n băț, absolvise adică cinci clase primare, prea destule pentru acele vremi și pornea hotărât să-și facă un rost în viață. Trei dorinți își pusese: să-nvețe o meserie, să-și facă o casă și să toarne o târlă de copii. Ambiții mari, pe care și le va împlini. Până atunci, puindu-și piciorul desculț pe scara vagonului de clasa a treia, se hotărâ: mă dau jos acolo unde s-o opri trenul de tot, la cap de linie. C-o lua-o-n sus, c-o lua-o-n jos. Nu contează! Ce-o vrea Ăl de sus. Și trenul l-a purtat către destin în ritm de fiare scârțânde, de tampoane ciocnite și-n miros de cărbune ars de la locomotivă, însoțindu-i voiajul cu refrenul său monoton, sacadat de rostogolirea roților peste îmbinările șinelor: te duc... te duc, te duc... te duc, te duc - te duc!... L-a dus și l-a basculat tocmai la Galați. Oraș mare, cosmopolit, cu palate și căși peste căși, multe și frumoase de-ți luau ochii, cu tramvaie și birje și automobile, cu vapoare și marinari străini, cu cocote deocheate sulemenite în culori țipătoare și crâșme ca niște locuri ale pierzaniei, cu samsari și hamali, cu șmecheri și bagabonzi. Lume pestriță, de tot soiul, domnișoare de pension, elegante și pudrate de miroseau a parfumuri scumpe de la o poștă.

Trecea cu fereală pe lângă ele și-apoi se-adulmeca pe sine și se rușina: de pe haine și de pe trup i-adiau miresme de transpirație și de săpun fiert de bunica în

ceaunul din bățătură. Oare unde am nimerit?, se întreba cuprins de o teamă nelămurită; în Rai sau în Gheena? Nu mai știa ce să facă, încotro s-o apuce. Dar îngerul său păzitor i-era pe-aproape, l-a apucat de-o aripă și nici că i-a mai dat drumul. L-a salvat de la pieire tocmai sărăcia. De-ar fi avut parale cine știe pe ce fel de cărări prăpădelnice ar fi apucat. Norocul îl pândea și el, l-a înhățat și nici că i-a mai dat drumul. S-a tocmit ucenic fierar la atelierele c.f.r. Mi-a pus Dumnezeu mâna-n cap, a gândit, făcându-și, cu limba, semnul crucii în cerul gurii. Leafă am de-acu', cu gazdă bună m-am procopsit, acuși-acuși iau și patalamaua de calfă, încă puțin și-ajung meșter. Prima am băgat-o. Una la mână. Mai am două.

Proaspăt fierar cu hârtie-n regulă, s-a gândit să-și facă haltă de om la casa lui. Să se-nsoare, adică. Treabă lesnicioasă, ajunsese cineva, avea simbrie bună și permise gratis pe calea ferată, așa că și-a găsit mireasă pe măsură. Tot calică la origini, adică. Dar dragostea-i chioară și amorul e ghebos, nu vede decât frumosul, plăcutul și utilul, și Andrei s-a trezit, cât ai bate fierul pe nicovală, cu casa plină de plozi. Abia acu' pricepuse tâlcul întrebării-provocare pe care i-o pusese unul dintre camarazi, la cununie: bă Andreiule, te-nsori tu, te-nsori, da' măcar știi ce-i aia însurătoare? Ai? Rămăsese blocat ca mărfarul la semafor. Să-ți zic tot eu, bă, reluate pezevenghiul: însurătoarea e bucuria sulii și beleaua capului. Hă, hă, hă...! Râsesse ca un prost ce era, ăla, da' acu' îi da dreptate, mai ales de câte ori își amintea spusele altuia la "una mică", atunci când și-o îngăduiau, dezgropate din folclorul de mahala: „Nici din șapte chiei de vacă/ Nu-i poți face sulii teacă/ Da' din scârbă de muiere/ Gata teacă sulii mele!”. Și încă cu ce teacă se procopsise! Parcă avea draci la buci. Muierea, cum avea oleacă de timp liber, cum îl pune să bată putineiu. Așa că acum i s-agățau de nădragi, care cum apuca, trei fete și tot atâția băieți. Când era întrebat, la atelier, de-i plac copiii de-a făcut o droaie de nu mai încape-n pat de ei, le răspundea: e, îmi plac, da' ce să fac dacă mereu găsesc nicovala-ncinsă!... Vreți să-mi pierd îndemânarea? Antrenamentul?

Își mai împlinise, astfel, o dorință. Trec la ultima de-acu', după care schimb macazul, nu vreau să aglomerez prea tare trenul și să merg pe scară ori, Doamne ferește, chiar mai rău, pe vagon. Șefii, oameni de treabă, cu frică față de cele sfinte și cu multă înțelegere, îl ajutaseră să se mute într-o casă "de serviciu" la Casele Muncii, lângă Aviație, cartier proletar la marginea orașului, dar cu case cochete și confortabile, un fel de vilioare, cu etaj, scară interioară și balconaș, cu apă curentă și lumină electrică, dar și cu umblătoare pentru cele nevoi omenești. Doar baia îi lipsea. Nu prea-i ducea lipsa. Avea, în schimb, o curte mare unde-și putea pune în valoare talentele de țaran metamorfozat în clasă muncitoare. El, cu mâna lui, săpase și plantase pomi fructiferi, croise ronduri de flori și straturi pentru zarzavaturi, de n-avea grija pieții cât era vara de mare. Avea tot timpul fructe și legume

proaspete, făcea și economie de parale. Să tot trăiești aici, ca un belfer!

Numai că Andrei Andreescu nu se socotea om împlinit atâta vreme cât nu-și ridică bordeiul lui, cu palmele lui. Așa că într-o vreme, când deja începuseră să-i înflorească ghiociei pe la tâmpile și-a luat inima-n dinți și, cu bruma de parale puse deoparte din ce câștigase la calea ferată și-a cumpărat un pătrat de pământ într-o mahala megieșă, cât să ncapă un bordei. Pe strada Libertății. V-arăt eu de ce-s în stare, le-a spus vecinilor. Stați voi la Stat, că eu m-am săturat de Stat. El a fost și proiectant, și antreprenor, și constructor, și beneficiar. Forță de muncă avea berechet, șapte perechi de brațe, opt cu ale lui.

Mai întâi și-a pus flăcâii și fetele să cutreiere mahalalele în lung și-n lat, mai de pe la margini, ca s-adune baligile de cal, uscate, ce se-nșirau pe ulițele prăfuite ale orașului port la Dunăre, baligi provenind de la caii căruțașilor ce se-ndeletniceau cu căratul lemnelor din Docuri și-a peștelui de la cherhanale. Erau pe post de ciment pentru pământul galben-lutos săpat din malurile Brateșului, acolo unde lacul mai că se-mpreuna cu apele Prutului spre malul dinspre moldovenii basarabeni. Pământ numa' bun pentru chirpicii cu care avea să înalțe pereții palatului mult-dorit. Muncă de ocnași condamnați la galere, dar gândul că vor fi apropitari le-alunga osteneala, le da puteri.

Casa se înălța în chinuri, da' se rădica într-o încăpățănare vecină cu prostia și nebunia. Două odăi cu ferestrele la stradă. Mici, bicisnice, da' la stradă, cu gardul sub buza de jos a pervazului, ca să se vază. Au chemat preotul ca să le-o sfințească, pe popa Gogoasă, și s-au mutat. Bucurie mare. Opt oameni în două odăi. Patru bărbați și patru femei, din care trei erau de-acu' fete de măritat. Palma de pământ pe care erau ridicate nu le-ajunsesse ca să facă și-un closet, n-aveau curte, doar un gang îngust cât să se strecoare spre ușa casei, așa că gospodarul-fierar și cap de familie avusese o altă idee genială, care i-a scos din încurcătură. Înainte de a pune podelile din pardoseală a săpat o gaură adâncă și lată, ca să le-ajungă mulți ani înainte, în mijlocul celei dintâi odăi care servea de bucătărie, sală de mâncare, cât și de dormitor. Apoi a prins scândurile la locul lor, bătându-le în cuie de dulapii groși ce vrâstau podeaua, după care au decupat gaura și au croit capacul cu mâner.

Gata și closetul! Deasupra au pus masa din scânduri geluite, străjuită de scăunele, câte unul pentru fiecare component al familiei. O sobă de cărămidă, cu plită și cuptor pentru apă caldă, într-un colț. De jur-împrejur, paturile. Din fier, cu tăblii pe care se-nălțau amorași roz și cu plase de sârmă. Pentru bătrâni și feciori. Camera din față era a fetelor. Trai pe vătrași, nu alta! Deasupra ușii dintre cele două odăi aninaseră, de-un piron, un difuzor ce le-asigura buna dispoziție generală și informarea promptă cu evenimentele de pe-acasă și de pe cea lume. Ce altceva mai puteau să-și dorească? Mai ales că între timp copiii se-nălțaseră, aveau servicii, câștigau, și

bunăstarea îi cam răsfăța.

Bugetul era comun. Nimeni nu crâcnea. Numa' că haleala multă și burțile prea pline te fac să-ți dai cam des pantalonii în vine, nu te-ntreabă un'te afli și nici nu-ți dau voie pentru mai târziu. L-apucau nevoile pe careva? Se ridicau cu toții de pe taburetele din lemn, apucau de colțurile mesei pe care se lăfăiau mămăliga mare cât roata din mijloc a locomotivei, oala cu borș și lioștile de lemn cu care-și holpăiau fiertura, o dădeau deoparte și nefericitul apucat de pântecăraie se deșerta cu zgomot în gura haznalei, umplând bucătăria-dormitor cu mirosuri inconfundabile. Mirosurile mâncărilor, păi nu?! Ceilalți, reveniți între timp în poziția "șezut" pe scăunelele lor colorate în gri-negru de slinul depus de-a lungul anilor, își continuau masa, netulburați. Totul făcea parte dintr-un ritual inconfundabil și unic. Iar după ce „fericitul” își slobozea pântecelul, capacul din lemn îmbrăca din nou gaura din podea, oprind revărsarea de miasme din hazna, masa revenea la locul ei și cina iar continua.

Li se dusesse buhul în mahala. Vecinii se distrau copios pe seama lor. Când treceau prin dreptul geamurilor înalte cât genunchiul broaștei își desferceau băierile pantalonilor, se răscărcărau și cu nădragii în vine se scâlâmbăiau arătându-și bucele și trăgând la gaze cu zgomote ce mai că făceau geamurile să zângăne în pervazele lor. Mai ales derbedeii căroră abia le mijeau tuleile. Distracție ca la balamuc. Gratis. Circ în toată regula. Andreeștii se făceau că nu-i văd, trăgeau briz-brizele de ațică peste ochiurile de geam, precum s-așterne cortina la teatru peste scenă și-și vedeau în tihnă de bucătăria și closetul lor, pe care-l umpleau cu o râvnă și-un spor de se minunau singuri de ce-s în stare.

Din când în când, la doi-trei ani, apărea vidanja cefereului și se puneau pe pufnit și pe scuipat, golind haznaua și purtându-și, apoi, prețioasa încărcătură pe câmpurile agricole de la capătul târgului, dinspre Filești, spre a le binecuvânta rodul cu conținutul mustos, bine fermentat. Erau, se pare, cele dintâi încercări de agricultură ecologică. În acea zi în care vidanja își intra în pâine pe Libertății 14, toată mahalaua mirosea de li sentorceau oamenilor mațele în burdihane. Mulți își astupau nasurile cu mâinile, își țineau respirația, se legau cu niscai cârpe peste gură, în vreme ce alții, care luptaseră pe front, își puneau pe figuri măștile cu care veniseră de la război, sperind copiii și dându-le palpității lehzelor, care se fereau ca de Necuratul. De erai venetic, treceai în grabă făcându-ți semnul crucii la așa vedenii și-abia după ce-ajungeai în zona neutră întrebai despre ce și cum. Noroc că trebușoara asta nu ținea prea mult, câteva ceasuri numai, cu toate că mirosurile persistau apoi zile bune, până se risipeau în văzduhuri, dar până atunci pătrundeau în haine, în gâtleejuri și-n oalele în care cumetrele își pregăteau zeama. Nu se supărau pe Andreești. Le-o plăteau ai tineri cu zgâmboielile lor, la

→ Continuare în pag. 26

SECVENȚĂ HAIKU

Constantin STROE

*Dacă n-ai venit...
bucetul pentru tine
L-am pus în gلاstră*

*Lângă gardul rupt
trandafirii înfloriți –
casa pustie*

*Un fluture pe
mâna mirelui –
mesaj de la Dumnezeu*

*Râu fără punte –
doar curcubeul
unește malurile*

*Ploaie rece –
sub frunza de brusture
greieri la adăpost*

*Concurs de haiku –
alergând după cel mai
frumos fluture*

*Cuprinzându-ți sânul
în podul palmei,
îți simt inima bătând*

*Zi de pescuit –
pescărușii se întrec
cu pescarii*

*Numărând stele –
atâtea poeți plecați
la Tine Doamne*

*Ultimul sărut –
i-am păstrat amprenta
pe o batistă*

*Semnul de carte –
L-am fixat la poemul
dedicat ție*

*Câtă tandrețe!
Pe mormântul regelui
Regina nopții*

*Scară spre cer –
Coloana fără sfârșit
doar pentru îngeri*

*O buburuză –
de la cine o veni
acest mesaj?*

*Sfârșitul ploii –
melcii și bătrânii au
ieșit la plimbare*

*Bunica-n balcon –
udă mușcatele cu
lacrimile ei*

*Ciori și porumbei
ciugulind împreună...
conviețuire*

*Pierdut spre cer –
zmeul copilului scăpat
din mânăuță*

*Ce întuneric!
Un licurici îmi luminează
calea*

*Nu pot să mă cert
niciodată cu tine –
ai ochii prea frumoși*

*Picnic cu soacra –
e mai acră ca berea
pe care o beau*

*Tort pentru bunicul –
nepotul vrea să sufle
el în lumânări*

→ Continuare din pag. 25

urma-urmei toate astea nu erau decât niște copilării lipsite de răutate.

În casa Andreeștilor, cu closetul în mijlocul odăii din față, năravurile rămăneau neschimbate. Practicau un adevărat ritual, repetat zilnic de multe ori, mulți ani și cu nimic neschimbat. Până ce tinerii au început a se zburătăci care încotro. Într-un târziu bătrânii au închinat steagurile pornind spre alte tărâmurii, casa a început să se mărească. A rămas mezina, Tuța. Să-și închipuie și ea, aici, un viitor. Frații, surorile, i-au cedat moștenirea. Ei se făcuseră șoferi, secretare, vânzătoare la aprozar. Pretențiile crescuseră, manierele li se cizelaseră. Casa nu mai făcea de ei. A mică, mai mototoală, avea să se mulțumească cu ce avea. Casa cu cele două odăi, masa și scăunelele din lemn de brad, soba de cărămidă din colț și closetul din mijlocul bucătăriei.

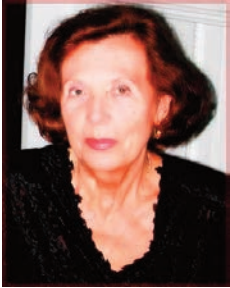
Până la urmă și-a aflat și Tuța jumătatea. Că doar avea avere. Casa de pe strada Libertății nr. 14, cu umblătoare la-ndemână. Și-a mai crescut în ea o altă generație de căcăcioși. După care au plecat care încotro. Dar casa cu ferestre la stradă continuă să înfrunte timpul și vremurile cu aceeași cerbicie și mândrie. Nu mai știi dacă closetul

a rămas la locul lui. Ar fi păcat să nu mai fie. Făcea tot șarmul mahalalei, era blazonul, titlul nobiliar al Andreeștilor.

Casa e încă în picioare, dar nu mai e locuită de mult. E-un fel de muzeu al ingeniozității umane și al uimitoarei capacități de adaptare a românului care a făcut dintotdeauna, din rahat, bici cu plesnitoare. Cineva venise cu ideea asta cândva, când erau comuniștii în floare, un șef de pe la partid, trecând întâmplător prin dreptul ei și aflându-i istoria de la un binevoitor, a fost străfulgerat de-un gând mareț: casa asta nu intră-n sistematizare, nu se demolează, s-o lăsam așa cum e, ca să vadă și cei de după noi cum se trăia-n capitalism. În jurul ei o să facem un cvartal de blocuri. Nu l-au mai făcut, ca să nu strice armonia locului și decorul monumentului istoric și de arhitectură futuristă înălțat din chirpici cu baligă de cal. Dar am auzit că acu', mai de curând, a-nceput să circule zvonul cum că unui întreprinzător privat i-a căcat mîntea gândul să deschidă aici o crășmă cu barul pus chiar pe buza căcătoarei. cu băutorii înșirându-se de jur-împrejurul gropii, cu țoiurile în mâini și picioarele atârându-le în groapa de dedesubt sorbindu-și carcaleții. După cum merg gusturile și preferințele, s-ar putea să fie o afacere de succes. Hai noroc!

FILOZOFIA, religia și politica STOICISMUL ROMAN

Vavila POPOVICI

„Trebuie să alegem un loc sănătos,
nu numai pentru corp, dar și pentru
moravurile noastre.”- Seneca

În eseu anterior am vorbit despre Stoicism, ca fiind o școală a filozofiei elenistice fondată de Zeno din Citium, la Atena, la începutul secolului al III-lea î.Hr. O filozofie a eticii personale, inspirată de sistemul de logică a lumii naturale. Conform învățăturilor sale, calea către fericire a omului începe din momentul în care acceptă să nu fie controlat de dorința de plăcere sau teamă de durere, folosind mintea pentru a înțelege lumea, când oamenii lucrând împreună se comportă corect unul față de celălalt.

Filozofia stoică ne vorbește despre libertate, fericire și virtute. Scopul stoicilor era, în primul rând libertatea interioară, sufletească – scut împotriva nedreptății și tiraniei. Ei considerau că „Virtutea este singurul bine” pentru ființele umane, iar lucrurile exterioare – cum ar fi sănătatea, bogăția și plăcerea – nu sunt bune sau rele în sine, dar ele trebuie străbătute de virtuți.

Alături de etica aristotelică, tradiția stoică formează una dintre principalele abordări fondatoare ale eticii virtuții occidentale. Astfel, Stoicismul promovează înțelepciunea practică, având în vedere că orice om trece prin momente grele, orice om se gândește că într-o zi va muri, orice om este dezamăgit uneori de cineva din jurul său și orice om dorește să fie fericit. Sunt principalele sale dorințe, principalele sale obsesii. Pentru a trăi o viață bună, omul trebuie să înțeleagă că totul este înrădăcinat în natură. Stoicismul este o filozofie pentru viața de zi cu zi, care încearcă să dea un răspuns printr-un mod de gândire și acțiune. Se pune preț pe comportament, pe fapte și nu pe vorbe. Multe din problemele ivite sau închipuite le consideră ca fiind creații ale minții noastre care ne chinuiesc și care poate nici nu vor exista în realitate vreodată.

În câteva cuvinte, este o filozofie a cunoașterii de sine, a împăcării cu lumea, cu întreg universul.

Mereu actual pentru înțelegerea corectă a ceea ce poate însemna o înțelepciune practică, aplicabilă, curajul, onoarea, dreptatea și cumpătarea, stoicismul oferă – am mai spus – avantajele simplității față de alte sisteme filozofice mai sofisticate și mai abstracte. Când auzim cuvântul „stoic” ne gândim la o persoană care rămâne calmă, chiar în situații foarte grele, deci care are un autocontrol, ne gândim la o persoană virtuoaasă, tolerantă.

Gândirea stoică s-a răspândit în secolele următoare,

fiind adoptată de importanți oameni de stat din Roma. Acest nou stoicism din timpul imperiului roman, a fost reprezentat în primele două secole după Hristos, prin Seneca, Musonius Rufus, Epictet și împăratul Marc Aureliu; la Roma a dăinuit chiar până în secolul VI, perioadă în care s-au stabilit unele contacte sporadice ale noului stoicism, în noua religie – creștinismul.

Seneca și Epictet au subliniat că „virtutea este suficientă pentru fericire”, un om înțelept fiind rezistent emoțional la nenorociri. Această credință este similară cu semnificația expresiei „calmul stoic”. Spre deosebire de alte curente filozofice care încearcă să-și imagineze o lume ideală, stoicismul încearcă să se descurce cu lumea așa cum este ea și să ne ofere un ghid pentru viață.

Cel mai însemnat reprezentant al stoicismului la Roma este Lucius Annaeus Seneca (4 î.Hr. - 65 d.Hr.), spaniol de origine. El a intrat în viața politică, strălucind prin talentul său. A fost preceptor al împăratului Nero. În vremea împăratului Tiberiu, învățatul stoic Attalus, profesorul lui Seneca, a fost alungat din Roma, ca măsură de prigonire a stoicilor. Reacția lui Seneca a fost decizia de a părăsi Capitala. A plecat în Egipt, la Alexandria, unde a rămas, până în anul 31 d.Hr. A fost exilat de către Claudius în Corsica, unde a stat opt ani, după care a fost rechemat de Agrippina, mama lui Nero, pentru a-i încredința educația fiului său. În anul 62 fiind implicat într-o conjurație care dorea înlăturarea lui Nero, a fost condamnat să-și ridice viața. Seneca și-a tăiat venele fără nici o tresărire, sinuciderea sa oferind un model de stoicism în acțiune.

S-a opus lui Cicero, pentru care viața socială și datorită de cetățean se aflau pe primul loc. Înțelepciunea lui Seneca consta în cultivarea voinței omului de a-și găsi fericirea în virtute, și nu în hazardul bogăției materiale. Originalitatea lui constă în pătrunderea cu care a surprins vicile și relele contemporanilor săi, de asemeni locul pe care l-a acordat milei și omeniei față de sclavi, de gladiatori. Ideile sale au făcut ca el să fie consultat nu numai de filozofi, ci și de Părinții Bisericii și de moralistii creștini.

Presimțirea unui început de lume care se năștea și tonul creștin al recomandărilor sale morale, împreună cu stilul său plin de strălucire au asigurat filozofului o îndelungată supraviețuire și o puternică înrăurire atât asupra scriitorilor creștini cât și asupra Franței în secolele 16 și 17.

Scrisorile trimise de către Seneca către Lucilius, procurator (magistrat roman) al Siciliei în acea vreme (domnia lui Nero) obsedat de dorința de a urca mai mult în rândurile administrației publice și de a găsi/defini fericirea, constituie o colecție superbă de sfaturi despre prietenie, plăcere, înfrânare și viață bine trăită. Este opera ultimilor ani ai lui Seneca, în care se dovedește a fi nu atât filozof, cât un mare moralist.

Transcriu câteva idei din aceste scrisori:

- *Câteodată și să trăiești necesită curaj.*
- *Nu avem la îndemână puțin timp, ci pierdem foarte mult timp!*
- *Să exprimăm ceea ce simțim, să simțim ceea ce exprimăm; vorba să semene cu fapta.*
- *Viața seamănă cu o poveste. Ceea ce contează nu e lungimea ei, ci valoarea ei.*
- *Nimic grandios nu se-mplinește dintr-o dată, nici boaba de strugure, nici smochina. Și dacă spui că vrei smochine, te voi sfătui să ai răbdare ca să-nflorească, să rodească, să se părguiască.*
- *Bogăția este sclava omului înțelept, stăpâna celui prost.*
- *Ceea ce-ți rămâne nu este copilăria, ci, ceea ce este mai trist, nesocotința copilăriei.*
- *Cei mai mulți se zbat neputincioși între frica morții și chinurile vieții; nu vor să trăiască și nu știu să moară.*
- *Cine și-a disprețuit propria-i viață devine dușmanul vieții tale.*
- *De când ne-am născut mergem spre moarte.*

Filosoful grec asociat gânditorilor creștini Epictetus (55 d. Hr. - 135 d.Hr.) a fost sclav la Roma pe vremea lui Nero. În timp ce era încă sclav, Epictet a studiat cu profesorul stoic Musonius Rufus. Maltratată de stăpânul său din sclavie cu lovituri repetate peste picior, până la urmă rămâne șchiop pentru tot restul vieții sale. Izgonit din Roma și din Italia, pe vremea când Împăratul Domițian a alungat toți filozofii de la Roma, s-a stabilit la Nicopolis în Epir, unde a întemeiat o școală celebră și a continuat să-și expună filozofia, numeroșilor admiratori care-l căutau.

Epictet a cărui școală de stoicism a înflorit în secolul al II-lea, spunea: „*Unele lucruri sunt sub controlul nostru și unele lucruri nu sunt sub controlul nostru*”. Și dacă ceva nu este sub controlul nostru, considera că nu merită să cheltuim energia. Propovăduiește prețuirea esențialului interior, nu înșelătoarea aparență; stăpânirea de sine care duce la adevărata forță și fericire, nu cedarea în fața poftelor, a instinctului; conducerea vieții conform rațiunii, și nu după instincte animalice, adică a acționa fără a reflecta inițial asupra acțiunii.

Numele său original nu este cunoscut, Epictētos fiind cuvântul grecesc care înseamnă „*dobândit*”.

Din câte se știe, Epictet nu a scris nimic. Învățăturile sale au fost transmise de elevul său, în două lucrări: „*Disertațiile*” și „*Encheiridion*” sau „*Manualul lui Epictet*”, o versiune condensată a principalelor doctrine. Dacă Stoicismul se ocupă de trei domenii majore; logică, filozofie naturală (fizică) și etică, Epictet a fost cel care și-a concentrat învățătura pregnant asupra eticii.

Lucrarea principală a lui „*Disertațiile*” a fost publicată de elevul său, și din opt cărți s-au păstrat doar patru, concentrate pe viața stoică, însă, învățăturile sale despre logică, filozofie naturală și etică nu diferă mult de ideile originale prezentate cu aproape 400 ani mai devreme, de Zeno de Citium și Chrysippus, fondatorii școlii stoice, dar, meritul lui Epictet este acela că a dezvoltat un nou sistem de predare practică a stoicismului. „*Eudaimonia*” („*fericirea*” sau „*o viață înfloritoare*”), pentru Stoici

însemna o viață motivată de virtute.

O caracterizare succintă și edificatoare a personalității și filozofiei lui Epictet o găsim în prefața unei traduceri recente: „*La Epictet totul este linie dreaptă. O singură mântuire: filozofia; o singură putere: voința; o singură noblețe: rațiunea; o singură atitudine: demnitatea; o singură direcție: idealul; o singură metodă: lupta; o singură poziție: conștiința; o singură strategie: retragerea în tine însuși; un singur model în toate: natura; un singur rău: viciul; o singură siguranță: datoria; o singură armură a personalității: caracterul; o singură frumusețe: gândul bun în fiecare clipă; o singură dorință supremă: perfecțiunea și apropierea de Dumnezeu, de care ne leagă pururea esența noastră rațională*”.

Câteva idei din „*Manualul lui Epictet*”:

- *Ce este al nostru și ce nu este, în care recomandă munca încordată, efectuată în sfera puținței, luând în considerație și renunțarea sau amânarea.*

- *Nu în lucruri ci în păreri stă răul: „În orice piedică, durere sau nenorocire, nu da vina pe altul decât pe tine, adică părerea ta. Căci prostul la toate dă vina pe alții; cel ce începe a se lumina dă vina pe sine; iar înțeleptul nici pe altul, nici pe sine.*

- *La orice ademenire exterioară răspunde cu o virtute interioară.*

- *Pune frâu dorințelor tale: „Acela este domn peste toți și peste toate, care, și când vrea și când nu vrea ceva, găsește în voința lui și energia de realizare și frâna de renunțare.*

- *Fii pururea cu gândul la ce este al tău, ca să fii de folos și altora și Patriei.*

- *Gândește-te bine înainte de a te hotărî, și apoi rămâi la ce ai ales.*

- *Fixează-ți un model de purtare: „... la petrecere cu oameni străini și neciopliți nu te pune.*

- *Fă bine și să nu-ți pese de nimeni.*

Ca o paranteză, aceasta îmi amintește de aforismul Fericitului Augustin: „*lubește și fă ce vrei*”, care ar trebui să-l înțelegem în modul următor: Dacă-L iubești pe Dumnezeu te vei ruga Lui, și dacă te vei ruga, El îți va arăta calea, vei putea discerne binele de rău și vei dobândi libertatea de a face ce vrei în numele Binelui. Acest cuvânt „*Binele*” ar putea servi drept deviză și adulților, dar și adolescenților care trebuie să separe binele de rău din dragoste pentru Dumnezeu, pentru a păși în viață pe calea creștină.

- *Fă din rațiune și filozofie cârma și lumina vieții tale; dar acum, căci mâine va fi prea târziu.*

- *În filozofie practica e decisivă, nu teoria.*

Și câteva fragmente care mi-au plăcut, adăugate la „*Manual*”, având titlurile:

- *Fericirea ta este darul voinței tale.*

- *Nu te ridica în contra mersului lumii: (...) ceea ce este o nebulie și nu poate duce decât la zbucium deșert, urmat de durere și amărăciune.*

- *Linia despărțitoare între sfera noastră și sfera lumii exterioare: „Din lucrurile lumii, Dumnezeu a pus o parte în puterea noastră, iar alta nu. El a dat tot ce a avut mai înalt și mai sublim, ca un etern fericit ce este, ideea. Și unde este*

ea locul întâi, acolo este libertatea, fericirea, seninătatea și stabilitatea, urmate apoi de dreptate, legalitate, cumpătare și toate virtuțile. Restul nu mai este în puterea noastră.”

Frumoase sunt cuvintele dintr-o scrisoare: „...Să facem, rogu-te, Lucilius, așa ca viața noastră, ca și metalele de preț, să atârne în greutate, nu să aibă volum mare. S-o măsurăm după fapte, nu după durată. (...) Să-l lăudăm deci și să-l socotim printre oamenii fericiți pe acela care și-a drămuț bine timpul, oricât de puțin a avut, căci el a văzut adevărata lumină. N-a fost unul dintre cei mulți, ci a trăit și a fost plin de viață. Uneori a avut parte de zile senine, alteori, cum se întâmplă, strălucirea puternicului astru i-a apărut printre nori. Ce întrebi cât a trăit? A trăit prelungindu-și viața în urmași și stăruind mereu în amintirea lor.”

Despre Marcus Aurelius, împărat al Imperiului Roman din anii 161-180, am vorbit într-un eseu anterior. Amintesc cuvintele lui: „Spuneți-vă la începutul zilei, mă voi întâlni cu oameni amestecați, nerecunoscători, violenți, trădători, invidioși și nesportivi.” Deși această observație nu pare a fi foarte utilă, în măsura în care se concentrează atenția asupra tuturor acestor posibilități negative și a greutăților, este totuși un punct important stoic. Epictet oferă un răspuns care ne poate ajuta să anticipăm posibilitățile și să ne pregătim pentru ceea ce poate veni. El spune în „Enchiridion”: „Când sunteți pe punctul de a întreprinde o acțiune, amintiți-vă ce fel de acțiune este. Dacă ieșiți (în lume) pentru baie, puneți-vă în minte ceea ce se întâmplă la băi – există oameni care se strecoară, oameni care se zbat, oameni care insultă, oameni care fură...” Dacă Epictet ne spune să fim pregătiți să facem față situațiilor cu o atitudine realistă față de lucrurile care sunt cu adevărat asemănătoare, Marcus Aurelius oferă orientări mai specifice privind modul de reacție: „Eu, deci, nu pot fi niciodată rănit de acești oameni, nici nu mă înfuriez pe cineva care este apropiat de mine, nici nu-l pot urî, pentru că am venit să lucrăm împreună, ca picioarele, mâinile, pleoapele sau cele două rânduri de dinți în maxilarul nostru superior și inferior. Pentru a lucra unul împotriva celuilalt este, prin urmare, contrară naturii și să se mânia cu o altă persoană și să se întoarcă de la el este cu siguranță să lucreze împotriva lui.”

Toate aceste gânduri spuse sau scrise de către filozofi ne sunt transmise pentru a înțelege că trebuie să trăim în acord cu natura, să recunoaștem că și cel mai dificil dintre cei pe care l-am putea întâlni în cursul unei zile ar putea fi cineva ca noi – cineva care se poate lupta cu cei care nu înțeleg rostul omului pe acest pământ de a face tot ce poate pentru a trăi fericit. Recunoscând acest lucru, este mai ușor să iertăm și să fim iertați de cei cu care nu suntem de acord. Dar mai mult decât atât, poate că este mai ușor să ne mai iertăm pe noi înșine. Ne ajută să recunoaștem o parte a suferinței și de a fi umani.

Cât privește Suferința și soluția sa, ideea este reluată atunci când Epictet explică sursa suferinței umane:

„Ce tulbură oamenii nu sunt lucrurile în sine, ci judecățile lor despre lucruri.” Remediul, potrivit lui Epictet, este într-adevăr o schimbare a atitudinii față de

lucrurile care se întâmplă. Cât privește oamenii demenți, dezechilibrați mintal, nemernici care produc grave suferințe, Epictet spune: „Nebunii sunt incorijibili și cum spune proverbul, mai degrabă ucizi un nebun decât să-l schimbi”.

Am luat cunoștință de o recenzie a cărții lui Runar M. Thorsteinsson, profesor la facultatea de Studii de Teologie și Religie a Universității din Islanda, editată în 2010: Creștinismul roman și stoicismul roman. Comparația este făcută în Roma, în primele două secole d.Hr., se compară Noul Testament cu filosofia morală elenistă. De altfel stoicismul și creștinismul au fost considerate de mulți ca având mari asemănări, în special în ceea ce privește etica.

Învățăturile etice ale celor două sisteme le consideră deosebit de asemănătoare: observă că ambele subliniază că închinarea este modul corect al vieții umane, atât gândul logic cât și virtutea practică, că ambele sisteme își bazează etica pe imitație (a lui Hristos și, respectiv, a înțeleptului stoic) și că ambele subliniază dragostea și non-represaliile. Cu toate acestea, într-un capitol evidențiază diferența dintre cele două sisteme: în timp ce stoicismul învață iubirea universală (bazată pe viziunea sa asupra omenirii universale), creștinismul circumscrie iubirea în interiorul comunității creștine, îndemnând la alte poziții virtuozose față de exterior (respect, răbdare etc.)

Scotocind trecutul putem descoperi perspectiva cu ajutorul științei, studiind relațiile lucrurilor în spațiul respectiv, sau adresându-ne istoriei se pot investiga relațiile dintre evenimente de-a lungul timpului. Nietzsche spunea că orice filozofie a cedat în fata istoriei. Nu cred că este vorba de cedare, ci de colaborare în scopul definirii adevărului pentru a ajuta la progresul omenirii și a împrăștierea ceața de pe alocuri. Or, istoria, ascensiunea Romei, de la un simplu oraș așezat la răscruce de drumuri care se ridica până la un imperiu universal, cele două secole de prosperitate și de pace pe care a știut să le gestioneze făcând să triumfe un spațiu atât de larg, expansiunea civilizației clasice pe care a răspândit-o în lumea mediteraneană și în apusul Europei, lupta sa pentru păstrarea unui imperiu înzestrat cu instituții stabile, contra valului barbar ce îl înconjura, precum și lunga și lenta ei decadentă până la catastrofala prăbușire finală reprezintă cea mai mare dintre toate dramele ce s-au petrecut vreodată, dacă nu cumva acest statut, observă profesorul, îi revine celei care a început atunci când, la pretoriul lui Pilat, Cezar și Iisus au stat față în față, drama ce a continuat până când, în timp și cu răbdare, o mână de primi indivizi creștinați a trecut amarnica probă a terorii și a persecuțiilor, pentru a deveni mai întâi aliații, apoi stăpânii și, în cele din urmă moștenitorii celui mai vast imperiu din istorie, arătând omenirii „Calea, Adevărul și Viața” ce trebuie urmată.

Roma închidea cercul fatidic, cunoscut de noi și deopotrivă de Platon: monarhie, aristocrație, exploatare oligarhică, democrație, haos revoluționar, dictatură. Istoria cunoștea legănarea ei continuă.

EUFROSIN POTECA

Un mare cărturar din prima
jumătate a sec. al XIX-lea

Elena OPREA

Continuator al operei lui Gheorghe Lazăr, gânditor iluminat, profesor de geografie, filozofie, traducător erudit, cunoscător al filozofiei moderne, Eufrosin Poteca (1786-1858) animat de patriotism, a susținut ideea renașterii sociale și naționale a poporului român prin cultură, fiind un reprezentant de seamă și făuritor al culturii românești din prima jumătate a sec. al XIX-lea. Deși monah, nu-l atrăgeau funcțiile călugărești, preferând literatura, istoria, dreptul, filozofia, analiza realistă, logică a fenomenelor vieții și naturii. În cursul său de istorie a filozofiei, predat în anul 1826 la Școala Sf. Sava din București, Eufrosin Poteca a reliefat importanța deosebită a noilor invenții tehnice (microscop, telescop, barometru), descoperiri științifice care au deschis epoca modernă.

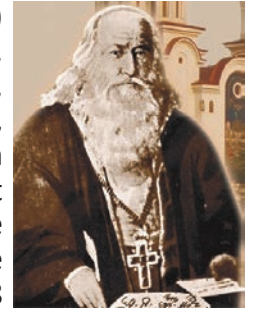
N. I. Simache, profesor emerit, cercetător, literat istoriograf, arheolog, etnolog, istoric, ctitor de muzee și case memoriale (1955-1972), în județele Dâmbovița, Prahova și Buzău (care aparțineau regiunii Ploiești - Muzeului Județean de Istorie, și Arheologie Prahova), descoperă documente inedite relevante cu privire la trecutul istoric al satului Nucșoara și unele date referitoare din viața și opera cărturarului Eufrosin Poteca.

Născut în comuna Posești, satul Nucșoara, județul Prahova, în noiembrie 1786, Eufrosin Poteca provine dintr-o familie de clăcași. Tatăl său – Dumitru Potecașu – a fost o vreme vameș și paznic la Cordonă (vamă), trecătoare în apropiere de Chiciura. El cunoștea potecile și trecătorile spre Țara Bârsei și călăuzea ciobanii în drumul lor spre iernat în bălțile Dunării.

Mama – Polixenia, era o gospodină de frunte, harnică, țesătoare iscusită de scoarțe și covoare.

Eufrosin Poteca învață să descifreze taina slovelor, mai întâi sub îndrumarea tatălui său și apoi la școala grecească de pe lângă schitul Sf. Nicolaie din

Nucșoara (Valea Râncezilor) închinat mănăstirii Cotroceni. Recomandat de boierii Filipescu, care aveau un conac la Drajna, este primit la școala grecească Schitu Măgureanu în 1812. Tot atunci îmbracă și haina de călugăr, primind numele de Eufrosin. Între anii 1816-1818

este profesor la „Schitu Măgureanu”, iar în 1818 devine elevul lui Gheorghe Lazăr (1818-1819), apoi profesor de geografie la Școala Sf. Sava. Eufrosin Poteca își continuă studiile ca bursier la Universitatea din Pisa – Italia între 1820-1823, întrerupând cariera didactică. Între anii 1823-1825 continuă studiile tot ca bursier la Paris, unde frecventează cursul de astronomie al lui Arago. Eufrosin Poteca devine unul dintre marii oameni de cultură ai vremii sale. Din însemnările sale autobiografice aflăm că știa patru limbi străine: greaca, latina, italiana și franceza; studiasse și geografie, istorie, filozofie, logică, morală, fizică, dreptul și teologia. La 1 octombrie 1825 Eufrosin Poteca inaugurează cursul de istoria filozofiei la Colegiul Sf. Sava din București. Gânditor iluminist, Eufrosin Poteca a susținut ideea renașterii sociale și naționale a poporului român prin cultură și înființări de școli în limba română.

Profesorul emerit N.I. Simache în articolul său, „Eufrosin Poteca și începuturile școlii în limba română” în studiul, „Studii și materiale privitoare la trecutul județului Prahova, vol. I, 1968, menționează că toată averea sa a lăsat-o „Eforiei școalelor” pentru întreținerea bursierilor și plata suplimentară pe 10 ani a învățătorilor din Gura Motrului și Nucșoara. Eufrosin Poteca exprimă ideea absolutismului iluminat, astfel:

„Cârmuitorul este și slujește binele norodului, iar nu norodul este și slujește pentru cârmuitor, așadar acesta, deși are putere, dar norodul o dă lui și nu poate să o întrebuițeze decât pentru folosul norodului... iar întrebuițându-l spre folosul său, norodul poate să-l scoată și să aleagă pe altul” (cit., op., pag. 66, N.I. Simache și M. Vulpescu, Contribuții la istoricul satelor Posești, Râncezi și Nucșoara, Comitetul Județean pentru Cultură și Artă, Muzeul de Istorie al Județului Prahova- II 2419- Arhiva Muzeului).

În timpul ciumei din 1828 se închid școlile, iar Eufrosin Poteca pleacă la Pesta pentru a tipări, „Filozofia cuvântului și a năravurilor” de I. G. Heiniccius. În 1829 revine în țară și în 1830 este demis de Kiseleff din postul de profesor la Sf. Sava. În 1832 este trimis egumen la mănăstirea Gura Motrului (lângă București), un adevărat exil,

consecință a radicalismului ideilor sale și a adâncirii conflictului cu „vrăjmașul omenirii”, mitropolitul Grigorie”. Eufrosin Poteca își dedică timpul cărților, este cenzor al editurii Mitropoliei, traducător, sprijină cu sfaturi și bani pe oamenii săraci, luptă pentru omenie și dreptate. În 1840 revine la Nucșoara ca să asiste la târnosirea bisericii clădită din donația lui, dar este nemulțumit că prea puțini bani au fost folosiți la construcția bisericii; mulți bani au fost irosiți în alte scopuri. În martie 1846 Eufrosin Poteca depune bani la „Colegiul Sf. Sava” pentru întreținerea a doi bursieri în colegiu. În 1847 se îmbolnăvește de holeră. În 1848, în urma unui mare incendiu izbucnit în București care a distrus 3000 de case, Eufrosin Poteca ajută sinistrații cu ajutoare în bani. După înfrângerea revoluției din 1848, la care nu a participat, dar nici n-a dezaprobat-o, Poteca înfățișează situația economică, socială și politică la începutul anului 1849 din Țara Românească astfel:

„...toate școlile închise și în București și prin orașele județelor și prin toate satele... Boierii sînt tot aceia, adică abuzivi ca mai înainte în slujbe. Dreptatea se dă după hatâruri și mită. Domn legitim lipsește...”. Supărările provocate în urma unor furturi de bani lăsați în arhiva mitropoliei, dovedirea hoțului (care era Isaia, economul mitropoliei) au făcut ca starea sănătății lui Eufrosin Poteca să se înrăutățească. El dăruiește acești bani prințesei Elisabeta Știrbei pentru construcția unui pension de fete. În 1852 construiește un pod peste apa Motrului pe cheltuiala sa. Eufrosin Poteca a murit de „boala nădufului” la 10 decembrie 1858, la mănăstirea Gura Motrului, unde a fost și înmormântat. Testamentul său cuprinde donații însemnate destinate instrucțiunii publice (școli): pentru „Colegiul Sf. Sava”, pentru instrucția fetelor donați principesei Elisabeta Știrbei „și câte 100 de galbeni școlii din Gura Motrului și din Nucșoara”. Eufrosin Poteca s-a ridicat prin învățatură temeinică, de la fiu de clăcaș, la rangul unui mare om de cultură al vremii sale, aducând o contribuție esențială la dezvoltarea învățământului, a filozofiei, la îmbogățirea limbii noastre literare, a vocabularului prin folosirea neologismelor și crearea terminologiei filozofice românești. El folosește în cursurile sale de filozofie cuvinte ca: observație, axiomă, experiență, atribut, lege, relație, ontologie, cosmologie, psihologie, logică, etc., pe care le explică în subsolul paginii dintr-o tălmăcire după Fleury; dau câteva exemple: „absurd – să chiamă ce nu poate să fie, concluzie – să zice încheierea vorbei; logică - e știința ce învață înțelepciune și cuvânt; relație – se zice raportul ce dă cineva de cele ce a văzut, a auzit, a cetit; prejudiție – este a judeca necercetat; un veac – se zice o vreme de o sută de ani; genealogie – este

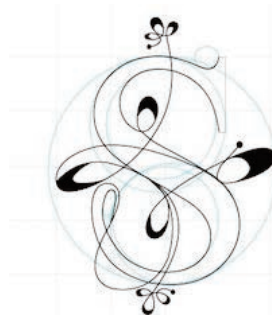
istoria neamului și a strămoșilor din care se trage; poemile bucolice – cântece ciobănești”...

Profesorul – scriitor N.I. Simache menționează că aceste exemple „ar putea constitui pentru un cercetător al problemelor de vocabular, punctul de plecare pentru o lucrare despre contribuția lui Poteca și a altor cărturari din prima jumătate a sec. al XIX-lea la dezvoltarea limbii noastre literare”.

În subsolul paginilor de la 59 la 70 cei doi profesori N. Simache și M. Vulpescu menționează materialele cercetate în realizarea lucrării: G. Dem. Teodorescu „Viața și opera lui E. Poteca”, Buc. 1883; „Din autobiografia lui E. Poteca, Analele Academiei Române; I. Bianu „Întâii bursieri români în străinătate „Revista Nouă”; „Pagini din autobiografia lui E. Poteca” de I. Vîrtosu, Revista Bis. Ortodoxă; Gh. Dem. Teodorescu „Viața și opera lui E. Poteca”, Buc. 1888; „Din autobiografia lui E. Poteca”, Analele Academiei Române; Ioan C. Filiti, „Frământările politice și sociale în Principatele române de la 1821 la 1828”, „Obiceiurile israelitenilor și ale creștinilor” după Fleury.

De la pag. 73 la 75 se află o amplă bibliografie-Scrieri despre Eufrosin Poteca: G. Dem. Teodorescu, Brătescu Paulina- Moruzi, Ioan Alexandrescu C., V.A. Urechia, N. Iorga, Sextil Pușcariu, Al. Vlahuță, Alex. Xenopol, Bogdan Duică, Gh. Adamescu, Vîrtosu Ion, etc.

În opera lui Eufrosin Poteca întâlnim și pagini realizate artistic, cu emoție, într-un stil frumos, autentic, cum sunt cele dedicate domnitorului Grigorie Ghica în cuvântarea sa din aprilie 1826: „Primăvara în clima noastră a Valahiei este frumoasă și dulce ca aurora unei frumoase zi în care lumina soarelui nu este nici întunecată de aburi groși ca într-alte părți, nici prea iute ca în arșița căinească... „O, lumină a primăverii, o, frumusețe!... Tu alergă ca o biruitoare toate câmpurile noastre și le împodobеști cu florile cele mai mirositoare din cununa frumuseții tale... Tot pământul se umple de dragoste, tot e însuflețit ca să fie frumos, tot e frumos ca să placă”.

Semantica analizei criticului literar Al. Florin Țene despre opera scriitoarei Daniela Vasiloschi

Ionel TOMESCU

Cartea, apărută la Editura Napoca Star, semnată de Sandu Drăgășenescu, în care se află o analiză critică și filosofică a cunoscutului scriitor, critic literar și de artă Al. Florin Țene, inclusiv concepția acestuia despre opera scriitoarei Daniela Vasiloschi, intitulată „Daniela Vasiloschi și opera sa în opinia criticului literar Al. Florin Țene”, ne descoperă o originală interpretare de substanță a tehnici narative, folosită de scriitoarea amintită mai sus, dar, și despre poezia primigenă de mare ingenuitate a acesteia, inclusiv reflecțiile filozofice asupra aforismelor autoarei a cărei operă este analizată.

Semantica ca parte a semioticii ce studiază raportul semnelor cu obiectele semnificate și fiind un curent teoretic ce cercetează limbile „naturale” din punct de vedere sociologic, pragmatic și filosofic, în acest context, o folosesc ca motiv de analiză a unei alte analize despre o operă.

Volumul se deschide cu un text, intitulat „În loc de prefață”, în care antologul desfășoară biografia amplă a Danielei Vasiloschi și bogata experiență de-o viață a președintelui național al Ligi Scriitorilor încununată cu 93 de cărți publicate și numeroase premii naționale și internaționale ale lui Al. Florin Țene.

Cartea cuprinde 9 cronici despre cărțile Danielei Vasiloschi, care, practic, sunt un evantai de analize despre opera scriitoarei ce izvorăște din realitatea trăită și are realul, atât în poezie cât și în romane, drept scop al mișcării dialectice, sporindu-l cu încă o trăsătură, în privința esteticii, evidențiată cu profesionalism de Al. Florin Țene,

În contextual în care criticul are o concepție originală că arta e o mișcare infinită, analizele publicate sunt adevărate studii profunde cu o dicțiune limpede,

despre romanele autoarei care reflectă istorii autobiografice în tușe impecabilă, epos romanesc și o perpetuă mișcare lirică în largo, care este inspirată de eul ce se zbate în oceanul vieții.

„Daniela Vasiloschi, scrie Al. Florin Țene, folosește caracterizarea pentru a crea caractere rotunde și plate. Erorile rotunde sau dinamice au personalități complexe care sunt revelate în întreaga poveste. Caracterele dinamice evoluează adesea, se schimbă sau se maturizează până la sfârșitul povestirii. Caracterele statice au personalități limitate și, în general, nu se schimbă, nu se dezvoltă sau nu se maturizează în întreaga poveste.” Criticul Țene emite cu subtilitate o teorie interesantă, asupra fantasticului realității ignorate. Fiindcă în romanele autoarei, omul este locvace și colocvial și, din mulțimea de discuții, câte un personaj deduce evenimente proprii pe care le readuce în contemporaneitate, prin autobiografie.

În analizele criticului la romanele Danielei Vasiloschi, constatăm că autoarea este o prozatoare de excepție, iar cronicile lui Țene au o filozofie adâncă pentru a scoate la lumină ce este abstras, care pune instinct plastic în amănunt.

Criticul evidențiază în textele sale acel material din glasul esențial din poezia poetei care vede în obiecte esențe, icoane în părinți, deducând reminiscentele unor iubiri trecute, aducându-ne aminte de „Arborele din Micene”. Poeta este romantică și în poezii expresionistă iar ancestrăția reverberează datorită amplificării eului.

Despre aforismele autoarei, Al. Florin Țene a concluzionat că acestea sunt sămânța din care încolțește filozofia.

În concluzie această antologie este o carte de vizită pentru o scriitoare ce merită să fie în Istoria Literaturii Române, ce se scrie în zilele noastre, iar pentru poetul, scriitorul și criticul de artă Al. Florin Țene se mai adaugă încă o pagină memorabilă în Istoria de care am făcut vorbire.

OLIMPIA

Nuvelă (1)

Dumitru IONESCU-VRĂNEȘTEANU

Imagini

Australia?

Privind oceanele care se întâmplă s-o înconjoare, simplu, îmbrățișând-o fără cuvinte, ca pe o iubită, Pacificul, Indianul, Oceanul de Sud, al Antarcticii, mă simt ca o umbră, ca o picătură în fața imensităților. Sunt numai gânduri!

Fără să vreau, ascultând vânturile stăpânind peste țărături în serenitatea coastelor bătute de valuri, totul, cât vezi cu ochii, întinderea apelor, singurătatea gândurilor... Și când spun totul, e „totul!”. Ei, aceste momente mă trec „dincolo”, transcend înaintea sinelui. Povestea cerurilor, fascinantul abis: adâncimile oceanelor - adâncimea sufletului meu.

Și ca să mă liniștesc puțin, îmi închid ochii, uit de micul ascunziș, de colțișorul *pitit* în Melbourne, cel înconjurat de brazi, uit chiar de măsuța la care scriu și cu puterea imaginației admir un Claude Monet, ating sensibilul. Este o pictură anume, „*Les Rochers de Belle-Ile, la Côte sauvage*”, *Muzée d'Orsay, Paris*.

Ce dimensiuni!

Să fie numai atât?

Dar frământările de suprafață care împlinesc naturalul?

Vorbesc de neliniștea gândurilor inimii: „*le coeur a a ses raisons que la raison ne connaît point*”, Blaise Pascal. *Văd atenția*, detaliul genezelor firii, tainele supranaturalului generând ecouri, acel ecou al ființialului pe care-l sesizez atât de adânc în mine. să nu mai zic de sensibilitatea a ceea ce numesc durerea *fericirilor* neîmplinite. Ce se întâmplă cu toate astea? Credeam că știu. Ei bine, acolo, undeva înăuntrul ființei, șoapta divinului mă urmărește, mă întreabă ca și cum ar vrea să stea de vorbă cu ce e mai de preț în mine.

Tematica?

Este mai înaltă-n semnificații decât Everestul. Să îndrăznesc să-i formulez detaliile? Poate mă grăbesc... mi-e teamă să nu îndrăznesc prea mult. Ce ați spune dacă v-aș șopti câte ceva despre „Înțelesul vieții”? „*The meaning of life*”! Mi se pare că sună mai bine în engleză! Apoi definiția fericirii, expresie a năframei care dă sens

frumuseții înțelesului vieții, fie pe acest pământ, fie în locurile cerești.

Poate că ar trebui să vorbesc ceva și despre finalitatea unui cuvânt. El exprimă în multe feluri posibilitatea sau existența, stări intrinseci condiției umane la care luăm parte. Gândiți-vă. cât de des folosim noi verbul „a trăi”! Nu-i așa?

Dar despre ținta, despre motivația vieții, nu s-ar cuveni să îngân câte ceva despre valorile etosului românilor, că doar sunt român. despre ce e drept sau ce e greșit în experiențele indivizilor, despre moralitatea deciziilor pe care le luăm. Să nu mai zic de semnificația lui *vita-vitae*. căci se întreabă unii, dar nu în latină, tot pe românește: „*Dacă murim, ieșind din existență! Oare mai are vreo importanță faptul că am existat, franc și până la urmă vorbind?*”

Ce roman interesant este „*Viața*”! Ar trebui citit căci, definit, niciunul din noi (oricât s-ar sili), nu poate pași „afară din existență”! Și aici, cu părere de rău constat că sunt un bătrânel încăpățânat, destul de leneș, chiar nehotărât pe alocuri, un fel de „*târâie-brâu... care-o caută cu lumânarea*”, dacă ați auzit expresia? E din *folclorul* de București, cum să nu, din faimoasa *Groapă a lui Ouatu*!

Cum s-o pun?

Simplu! Am ezitat să citesc *romanul vieții*, să-i admir capitolele, să le înțeleg cum trebuia și când trebuia. Am răsfoit, în schimb, superficial și dezinteresat, prefața, am răsfoit prefețe, numai așa, ca să mă aflu în treabă; era mai *ieftin*. Acum regret.

Vă mai aduceți aminte cum făceam noi, leneșii (dar numai leneșii!) pe timpul liceului? „*Elevi au fost, elevi sunt încă*”! Așa suna imnul muncito-resc modificat de noi, obraznicii de la „*Neculce*”. În locul elevilor erau pe atunci *iubiții* mei, *eroii* patriei socialiste. Am mai auzit una interesantă, precum că „*o mână criminală a spart chiuveța cu picioru*”! Cam așa intenționa un caporal să-și educe soldații în termen, toți studenții la Politehnică, arătându-le paguba făcută de-un necunoascut; intențiile caporalului erau clare... să-i pedepsească, *educându-i*, pe bieții studenți! Hm.

Dar să revin la subsemnatul!

„*Halal cititor ești, nea Puiușe, nu le prea ai cu lecturile!*”, îmi spun de multe ori. Parcă nici nu-mi mai vine să stau de vorbă cu mine. Că n-ai ce să-i faci cu lamentările astea. A devenit un obicei. Să-i zic banalitate? N-aș mai fi eu dacă nu s-ar întâmpla, dacă nu m-aș văita, știți. Toate astea sunt aprecierile Olimpicii - însoțite de un sarcasm justificat și pe măsură - la care, cu unele mici rezerve, ader... că nu am încotro!

Viață, viață cusută (legată) cu ață!

Mă întreb, nu sunt oare prea sever cu mine însumi, chiar dacă îmi propun să străpung acolo unde este aproape imposibil de pătruns? Care ar fi motivul acestui *misfit*, vorba englezilor, tot a lor, al inadaptabilității cu

care nu aş fi vrut să mă trag de şireturi? Nu sunt expert într-ale lumii, e un fel de *P.T.S. (Post Traumatic Syndrome)*. Am zis-o şi cu alte ocazii.

Atâtea persoane erudite sunt cufundate *acut*, pasionate de frumuseţea subiectului, *the meaning of life* şi mai sunt şi documentate pe deasupra, că asta fac de-o viaţă întreagă: studiază lumea.

Fericiţii!

Ce să mai caut şi eu pe-acolo, că vorba aia, *am pierdut trenul şi-am rămas în gară*.

Fără a pretinde că sunt ceea ce nu sunt, în simplitatea gândurilor mele, am totuşi un avantaj asupra multora: Dumnezeu s-a îndurat de mine şi fără să merit (o spun de fiecare dată!), Dumnezeu mi-a însemnat o perspectivă unică asupra „*înţelesului vieţii*”: „*Cristos în mine, nădejdia slavei*” sau „*Cristos în voi, nădejdia slavei*” după cum scria Pavel, apostol al lui Isus Cristos, creştinilor din Colose: aceasta este „*taina ținută ascunsă din veşnicii şi în toate veacurile, dar descoperită acum sfinţilor Lui, căroră Dumnezeu a voit să le facă de cunoscut care este bogăţia slavei tainei acesteia. Cristos în voi, nădejdia slavei*”. Textul se găseşte în Noul Testament, în Biblie.

Ei şi? Vor da replica, iritaţi, unii...

Tuturor acestora le fac de cunoscut *imposibilul* (după criteriile cunoaşterii noastre); „*Fiul omu-lui dar şi Fiul lui Dumnezeu*” uitându-se la percepţia umană, Dumnezeul care poate fi atins totuşi, dar numai prin credinţă: Cristosul. „*El este chipul Dumnezeului celui nevăzut, cel întâi născut din toată zidirea. Pentru că prin El au fost făcute toate lucrurile care sunt în ceruri şi pe pământ, cele văzute şi cele nevăzute: fie scaune de domnii, fie dregătorii, fie domnii, fie stăpâniri. Toate au fost făcute prin El şi pentru El. El este mai înainte de toate lucrurile şi toate se țin prin el. Căci Dumnezeu a vrut ca toată plinătatea să locuiască în El şi să împace totul cu Sine prin El, atât ce este pe pământ cât şi ce este în ceruri, făcând pace prin sângele crucii Lui*” (Coloseni, capitolul 1, traducere Cornilescu) Aţi priceput?

Nu vreau să fiu sarcastic, dar vă întreb şi eu, ca un nepriceput într-ale lumii: aţi priceput? Că eu am insistat asupra textului de nu ştiu câte ori, am luat parte şi la studii biblice, împreună cu alţi creştini. Am cercetat. Oh, dacă am putea cuprinde noi, oamenii, ce este ascuns în spatele acestor cuvinte inspirate de Duhul Sfânt!

Why not? Give it a go! Încercaţi!

Apropiati-vă, lăsaţi suspiciunea la o parte şi veniţi la Isus, atingeţi-L prin credinţă şi vă va deschide ochii inimii, cugetul, simţirea. Îl veţi vedea, Îl veţi atinge şi vă va vindeca, dar nu în puterea firii, deşi în fire se petrec toate după înţelepciunea voinţei Lui. Exact asta s-a întâmplat cu mine de-a lungul anilor. Dacă aş fi putut fi consecvent cu propriile-mi percepţii morale, intelectuale, fizice... să le zic umane, pentru ca apoi să le depăşesc, intrând în bucuria stărilor sufleteşti pe care

numai *Providenţa* le poate oferi! Am pierdut mult, dar nu totul. În ciuda acestui fapt...

Ce metamorfoză extraordinară: de la un „capsoman” refuzat aproape de toţi, pătat de mizerii şi *sigilat* cu judecăţile aspre ale lumii, la exact opusul, o fiinţă purtând amprenta geniului *Providenţei* raţiunilor cereşti, luminată de sfin-ţenia pecetluită de Însuşi Dumnezeu Tatăl prin Fiul Său, Isus Cristos!

Şi mai e ceva! Nu ştiu cum a ajuns Maurice Maeterlinch, scriitorul simbolist belgian, nu ştiu cum a ajuns el la definiţia fericirii, dar cuvintele geniului adunate într-o simplă frază m-au dat peste cap, definitiv şi iremediabil (cel puţin până acum): „*A fi fericit înseamnă a părăsi neliniştea fericirii*”. Vreau să părăsesc pentru o clipă oceanele, Australia, vânturile, valurile, chiar şi Terra... Vreau să mă uit spre cer ca un copil cu adevărat fericit, inocent, vreau să admir stelele îndepărtate. În pofida voinţei mele, totuşi, o fac destul de rezervat, am întrebări. Sunt unde de tristeţe care mă încearcă şi toate se îndreaptă spre un *simplu* gest al nostru, al umanităţii.

Da! E un gest *simplu*, dar fără precedent care s-a materializat în proiectul navelor spaţiale *Voyager*, lansate de pe Pământ în 1977. Îmi aduc aminte de lucrurile astea în fiecare zi, fac parte din mine, spiritual şi le spun cu emotia celui care a găsit inspiraţia, a găsit ceva nou de fiecare dată într-un subiect deja ştiut pe dinafară. La urma urmei, fiecare zi poate să fie şi este o lecţie de viaţă. Nu-i așa?

Da! Fiecare zi îmi spune că pe atunci aveam douăzeci şi doi de ani, iar acum număr aproape şaptezeci. Cum au trecut anii! *Voyager 1*, zburând cu 17 km pe secundă, se găseşte acum la o distanţă de 24.328.729.691 km. Până am terminat de scris cifra, s-au mai adăugat o sută-două de kilometri... Mai simplu spus: în anul 2024, în luna aprilie, discul imprimat cu detalii esenţiale despre umanitate, mesajul nostru către alte posibile civilizaţii, se afla la 162.6 AU (1 AU este distanţa de la Pământ la Soare) Calculaţi, vă rog! Şi uitate aşa, nava spaţială se îndepărtează de noi şi *se apropie* de steaua vecină sistemului nostru solar, Proxima Centauri. Va fi acolo peste aproximativ 70.000 de ani pământeni! Aţi auzit bine, 70.000 de ani, călătorind până acum numai o zi, una singură, din cei 4,2 ani lumină. cam atâta este până acolo! Sperând că totul va merge bine, vor fi trecut până atunci vreo 25.000 de generaţii ale celor care se cheamă *humanus*.

Predicţii! Cum era de aşteptat, în prezent, după numai cincizeci de ani de-ai noştri, asistăm la *moartea* lentă a lui *Voyager*. Energia atomică de la bordul navei care menţine aparatele *în viaţă* şi face posibilă comunicarea cu Terra, cu civilizaţia umană, este pe sfârşit. Atâta putem. Numai atât? Ştiind de ce suntem în stare, niciunul din savanţii de acum nu crede că peste 70.000 de ani, civilizaţia noastră va mai exista.

Probabil nici în zece ani de-aici încolo, dacă ne uităm în direcția stabilită și respectăm preconiziările. Arată oribil, știu, de necrezut, dar totul e posibil, că suntem în stare (cum am mai zis!) de orice, avem arsenal, ne putem distruge oricând unii pe alții! Și care este atunci mulțumirea? *Voyager 1* va continua să zboare, teoretic, la nesfârșit, fiind singurul indiciu al existenței noastre. Unde? În cosmosul apropiat, cu toate că noi vom fi dispăruți de mult chiar și din analele istoriei.

Eroism curat! Tragedie? Nu! Ce am făcut eu până acum. nu am făcut nimic altceva decât să expun dimensiuni simple, A.B.C-ul voinței lui Dumnezeu, ceea ce ne este îngăduit să cunoaștem și să facem. De multe ori mă întreb: să fie realitatea pe care o percep, acele gânduri purtându-mă pe țărâ-murile risipite-n ideal, ori frica, teama de necunoscut, acelea care mă exclud?

Nici gând! Am fost înfiat „cu acte” semnate de Domnul meu Isus Cristos la Golgota, simt o bucurie nespusă, tulburător de adânc: destinul meu este eternitatea, sunt îngrijit chiar acum în cuibul lui Dumnezeu! Și dacă unii dintre voi îmi vor șopti arogant: „Ești nebun!”, uite că nu-mi pasă, am cunoscut ceea ce știu! Nu este pleonasm, gândiți-vă! „*Whatever we are, whatever we make of ourselves is all we will ever have and that, in its profound simplicity, is the meaning of life*” observa la modul categoric, în meditațiile dedicate naturii vieții umane, scriitorul american Phillip Appleman.

Oare așa să fie? Nu vi se par cuvintele acestei fraze, cel puțin stilistic, apropiate disertațiilor astronomului Carl Sagan, omul de știință ateu care a impresionat o lume întreagă, omul de atunci, „*Glasul Americii*”? Deși îmi este extrem de greu să o traduc în românește datorită intensității gândurilor îngrijind parcă de soarta omului, o să încerc. Nu vreau să fiu o sursă de sărăcie, să deteriorez conținutul frazei scriitorului american. Vă ofer totuși, o variantă: „*Oricine am fi și orice reușim să facem din noi înșine, este tot ce vom putea avea vreodată, este ce va rămâne pentru totdeauna; acesta este, în profunda-i simplitate, înțelesul vieții*”. După cum observați, în fraza de mai sus omul este centrul atenției. Nimic despre Dumnezeu! Mesajul are ceva eroic în sine, ceva care gravitează în jurul dar și-n pântecul principiului simplității. E ceva nobil, măreț, demn, cu care sunt perfect de acord. Și mai că aș zice: „Merităm!”.

Oare? Lipsește esențialul, apoteoza, elogiul care se cuvine lui Dumnezeu, indiferent de circumstanțe, căci El ne-a creat... și dacă suntem ceea ce suntem, dacă existăm și ne manifestăm cum ne manifestăm, este numai cu îngăduința și prin voia lui Dumnezeu. Toate se datorează Lui! Fără Divinitate, experimentul care se cheamă „om”, ontologic nu-și are sens, gnoseologic este o eroare, iar moral, oroare, trezind repulsii, în inconștient sau în conștient. Cred că umaniștii,

renascentiștii, sau iluminiștii m-ar saluta cu dispreț: „*Dogme religioase. Uite unul care nu știe să-și citească propriile experiențe și de frică se duce, iresponsabil, să cerșească mila lui Dumnezeu*”. *That's it*, cred că ajunge, am terminat!

Și... după cum am început nuvela, risc enorm. Ce legătură poate avea introducerea de până acum, ce legătură pot avea lucrările mele sufletești cu subiectul propriu-zis, cu ceea ce îmi propun să vorbesc? Este vorba de anii de facultate și de căsătoria mea cu Olimpia care a fost și este darul lui Dumnezeu pentru mine, eu... un aparent *nimenea-n drum*. Psihologii vor trage concluzii, măsurându-mi personalitatea, *portretizându-mă* grație cuvintelor pe care le folosesc. Nu vă grăbiți! *Warning*, vă avertizez! Întruchipez deocamdată gândurile într-un singur cuvânt: *omenie*. O să vedeți și de ce!

Poate ați fi dorit un început simplist, modest, *mai cu picioarele pe pământ*, fără simbolisme, fără poezie, fără imagini, ceva direct și precis. Ați fi rezistat la o asemenea rigiditate? Fiind tulburat de cugetarea lui Phillip Appleman, nu am vrut să am altă șansă decât să încep așa! Trebuia! Ce ați citit până acum este un adaus la nuvelă, nu ar fi trebuit să fie aici și totuși este.

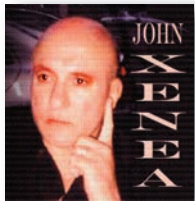
Îmi pare rău... Adică nu, îmi pare bine, mai precis! „*Lângă cel mai înalt pisc al fericirii se află cea mai adâncă prăpastie a durerii*”. Ce părere aveți de asta? E greu de crezut, dar am *amețit*, deși nu sufăr de frică de înălțime! Imagini, dacă vreți... am văzut așa ceva în Noua Zeelandă: piscuri izbucnind din pământ, pe verticală, abrupt, la mii și mii de metri, înfricoșător de frumos. și lângă ele, hăul prăpăstiilor adânci care, vărsându-se în ocean, parcă se întorceau spre *fața ochilor mei*, spu-nându-mi: „*Cam asta e! Îți recunoști istoria?*”

Atât de mult mi-a plăcut și atâta adevăr a încărcat Octavian Paler în cuvinte, încât am exclamat: „*Uite dom'ne, am găsit mottoul nuvelei!*”. și l-am pus acolo sau aici, în sufletul meu, în sufletele voastre, cum vreți!

Nu știu prin ce a trecut domnul Paler și cum a ajuns atât de brav la viziunea înălțimilor, a abisului, dar știu că există și piscuri, știu că există și prăpăstii în viață. simbolurile fericirii dar și ale durerii. Eu, cel puțin, le văd cumva dimpreună, sunt imagini exprimând la scară universală, puterea miracolului vieții pământenilor, mesajul nostru (adică al Lui!) către alte lumi, unicatul a ceea ce e uman, temporarul, finitul lumii noastre topit în infinitul lumii Lui. Piscurile, prăpăstiile sunt *campioanele* etalând definiția vieții, înțelesul ei, așa cum ne-au fost date să le experimentăm pe acest pământ.

Va urma

LUCRĂRI FILOZOFICE (PROZĂ POETICĂ)

John XENEA

Continuare din numărul 173

CONTEMPLATIV

Tânărul pelerin privi la toată această povară lumească ce-l înconjură și încercă să afle echilibrul spiritual fixând cu ochiul un punct de sprijin nevăzut în spațiu, dincolo de poarta mărunță a simțurilor. Adâncul ascuns al mării interioare aflată într-o veșnică schimbare, își frământă conținutul balans, dizolvându-și forma în libertate. Freamătul lumilor își desfășoară simfonia pe bolta arcuită a cerului într-un joc bidimensional.

O transfigurare treptată are loc permanent pe scena universală și-n jurul formelor, modelând o lume a suprafețelor și-a obiectelor tridimensionale. Tânărul pelerin vroia să-și trăiască launtric experiența într-o atmosferă emoțională plină de culoare și sunet.

Forma definește și limitează, traversând lumile alternative, ținând către temelia primordială în procesul definirii ei ca principiu al stabilității și al statorniciei. Puritatea spațiului este fundamentul a tot ceea ce există și dincolo de LUT, a golului metafizic „vidul”. Revenirea la o stare necreată, este un proces complex de transcendere a naturii noastre atemporale. Dorința unui om de-a accede la aceasta, este umbrită doar de atașamentul pe care-l declanșează involuntar, încercând să traverseze la nivel cosmic oceanul.

Finalul însă, este iluminarea ...

FERICIT

Drumul către tine este cel mai lung, pentru că-l faci cu teamă. Dacă oferi iubire, oferi sens tuturor lucrurilor, chiar și când ești dărâmat. Zâmbește și sigur te vei înălța. Un suflet simplu și pur are la bază experiențe profunde. Dăruiește-te semenilor fără să pui condiții, iartă-i și-n acel moment ești mai presus de ei. Nu poți rămâne surd la strigătul vieții, fără revelație nu poți ști cine ești cu adevărat. Imaginația vorbește permanent, ea are o forță imensă transformând și mișcând totul până la nivel atomic. Iubirea necondiționată este un stadiu al conștiinței.

Nu poți lăsa sabia ta în mâna altuia, numai ție îți este permisă atingerea ei. Cicatricile altora dor mai tare decât propriile-ți răni. Cu cât stai mai departe cu atât vezi mai bine. Cu toții ne ferim de spini, dar spinul este realitatea în deplinul lui. Virtutea formei este claritatea, iar a culorii, profunzimea.

FILOSOFIA UNEI CLIPE

Stătea rezemat de-o stâncă, cu privirea rătăcită într-un punct albastru ce-și plimba culoarea în apă. Piatra cu iz de vis îi dădea o siguranță stranie. Această pauză mentală îl făcea să realizeze că nu se află la dispoziția întâmplării acolo și că Moartea, în ochii oamenilor era ca un sfârșit neconcludent. În competiția principiilor sale, întrevedea o lume calitativ superioară celorlalte, purtând pe umeri sfinte simboluri ale păcii.

Neliniștea metafizică ce-l traversa se datora comunității inventate, ce era nevoit să-și ducă povara existenței, unde animalul ignorant confisca cu zâmbetul pe buze libertatea semenilor. Anatomia spirituală pe care și-o dorea, contura în el și mai mult idealul nemuririi ce-l ținea departe de acest loc plictisitor. Ideea de echilibru îi conferea o stare optimistă, în care știința realului își puncta complexitatea. Se simțea uneori ca un nebun rătăcit prin hățișuri, cu haine stinghere, întruchipând un scenariu de viață aparte. Avea un potențial înnăscut de autovindecare, rod al unei psihologii transpersonale, unde agonia și extazul se exprimau una pe cealaltă.

SEMINȚE

Păstrăm întregul în adâncul intim al conștiinței, privind vidul în plenitudinea lui, nestingheriți de prejudecăți atingem bogăția formelor dând forță amintirilor temporale. Extensiunea timpului funcționează ca o realitate independentă, mușcând din viitorul indecis și neclar, încercând să clădească o matrice a Sinelui personal.

Acumularea trecutului nu face decât să încarce omul cu reziduri. Emoțiile aruncă atenția într-un unghi optuz. E greu să fii aici, ea alunecă permanent negăsindu-și liniștea. Ființa mișcă neconținut un pendul, pentru a cunoaște astfel suferința, frustrarea și neantul. Fructele faptelor bune duc în final la o stare de beatitudine ce-și găsește locul pe pedestalul virtuților.

Semințele eliberării își fac loc cu ușurință în sfera omenească, dând naturii atotcuprinzătoare forță să accedă la „arcada din înalt”. Enigmele renașterii își caută punctul de sprijin între inspirație și respirație. Eu? Mi-am oprit căutarea, lăsându-mi mâna să odihnească pe floarea vieții. Un incendiu violet a pornit din tâmpla mea stângă. Condorul și-a început călătoria tăind orizontul în patru.

Floarea Vietii = este numele unei figuri geometrice alcătuită din șapte sau mai multe cercuri egale, suprapuse, care creează împreună un model floral perfect. Simbolul a fost considerat sacru în multe culturi antice, forma ei geometrică fiind o reprezentare a elementelor creatoare fundamentale, primordiale și o legătură totodată dintre spirit și forma de viață gazdă.

REALITATE

Extremele sunt insuportabile marcând drama omului, dualismul. Succesiunea modelului anulează esențialitatea cel mai profund nivel, neținând cont de bipolaritatea libertății. Există posibilitatea alegerii: petala iluziei sau spinul realității? În fapt au aceeași esență absolută, unul amăgește, iar celălalt trezește.

Să nu ceri niciodată libertate pentru că o ai, dar nu ești conștient de asta, de aceea există sclavi. Curajul de-a călătorii către marea competiție a principiilor este o stare binecuvântată de Dumnezeu, în care spiritul este suveran.

Săracul nu știe că-n casa lui se-ascunde o comoară și-și trăiește decepțiile purtând cicatrici pe frunte. Spiritul vrea să evadeze, însă, somnul vieții zguduie micul univers ce adoră efemerul alegând moartea în locul nemuririi. În toată această dezordine ascuțită se aud încă acorduri de Bach ce-și aduc aportul la simfonia inimilor, eliberând bătrânul orologiu din gherele timpului.

Jucăriile stau cuminți și tăcute în pod. Sania melancoliei și renii preistorici întorc pentru o clipă ființa spre lumea copilăriei unde pruncii poartă straie de gală înalțându-și palmele deasupra ruinelor lumii. Totul e mistic. Cuvântul este curcubelul alfabetului...

O LUME

Are părți ascunse Luna. Drumul violaceu ce duce către latura ei incongnoscibilă, trece prin temnița albă în ce deschide poarta către ecosistemul planetelor. Lumina ce întâmpină tăcerile este un poem sublim, ca o năframă fină ce mângâie trupuri ascunse în clișee nevinovate. Această experiență mistică, dincolo de crusta aparențelor, răzbate într-un miros de noapte încărcat de praf de luna și parfum.

Modalitățile elegante prin care traseul karmatic operează desprinderea de trecut, dă omului pios libertatea de-a fi. Dumnezeu în Eminentă Sa, este un intermediar prețios ce lasă severitatea dimineții să străpungă corzile tăcerii. Dincolo de umbră, jocul besmetic și feeric, rod al energiei întregului, rupe vraja odiseelor neconditionând nimic. Lumea este un tablou vechi, valoros, ce-și continuă drumul regal spre autocontrol, încercând să-și depășească slăbiciunile. Bărbia întunericului nu are nici o putere. Inimile caste și-au pus pe frunte ramuri de măslin, experimentând extazul în așteptarea momentului trezirii.

Un glas lăuntric se infiltra în trup ca o sireună ruptă din mare, transformând frământările ego-ului gânditor în surprize astrale. Uneltele minții lucrează uneori cu probabilități matematice ce modifică variabilele loteriei genetice schimbând conceptul realității după bunul plac.

Probabil a fost doar o iluzie, o apocalipsă declanșată artificial, un accident atomic secundar, paradoxurile unor ignoranți care vor să schimbe lumea, distrugându-o. Fluturile când se-apropie de foc își sacrifică aripile. O face totuși dar nu știe ce implică.

ADEVĂR

Nu te învechi în rele, căci nu mai poți aduce schimbare în drumul tău. Nu arunca peste suflet valul negru al disperării, păstrează-ți gândul curat. Nu-ți fă ateul frate, căci trădarea este cea mai odioasă armă. Pietrele mândriei se pot rostogoli peste tine strivind frumosul din templu-ți. Inima anesteziată nu-și simte bătăile.

Nu pendula în vitrina trecutului, căci pierzi spectacolul prezent și nu există decât un singur loc. Adevărul celorlalți poate să nu coincidă cu al tău, fii tolerant și atent la propriile-ți diferențe. Prietena cea mai fidelă îți este tăria lăuntrică. Privilegiul de-a fi în viață, este cea mai mare bucurie, mulțumește-i nopții că a așteptat dimineața. Dorește-ți imposibilul și va deveni posibil. Existența cântă și duce mereu cruciade, nu-ți fie teamă, e firesc, este o luptă permanentă și marea-și frământă valurile dar le iubește. Izolările orgolioase sunt un mediu propice psihozelor. Ritmurile mari ale vieții impun reguli noi. Dacă-ți accepți trecutul în întregime, reușind să transformi nereușitele în glorie, poți trăi plenitudinea clipei. Dorințele sunt insașiabile, n-au limite, căutarea plăcerilor hrănește dorința, gelozia, ura și duce la conflict. Nu vă temeți de propriile voastre reprimări și nici de subconștient. Copilul inocent doarme în tine învelit într-o pânză de borangic. Trezește-l și lasă-l să conducă...

UN VIS

În cuibul veșniciei oglindesc genele unei amintiri, o elegie întregă cuprinsă într-un mic evantai ce descrie povestea unei gondole argintate ce se-avântă să salveze pruncul omenirii. Cununa de spini e un martor al sacrificiului ce-și răspândește rapsodia în nuanțe de roz absolut, dăruind amiezii din Rai codul ascuns al Evangheliei. Mirosul de smirnă ține departe cuvintele ce provoacă la duel, spulberând confuzia. Războaiele Sinelui nu sunt deloc comode. Ego-ul vrea să-și păstreze otrava nedând crezare aureolei de pe frunte. O mână albă aprinde lampadare ținând în echilibru copacul celest ce-și coace roadele dincolo de frigul constelațiilor.

Mirosind a gutui, buzele unui copil înalță rugăciunea evadând din neant spre ireal. O entitate a intrat cântând pe fereastră, dându-mi de înțeles că-n bordelul ființei există totuși un loc sacru. Pe zebra cuvintelor n-ai voie să treci. Acrobațiile mentale au pietrificat sentimentele. Privirea unui înger mișcă conștient o barcă fără vâsle, așezând-o lângă colțul lumii. Păsările fără vise spulberă nisipurile mișcătoare, pregătindu-se pentru marea trecere. Dumnezeu a oprit respirația, dând fragedelor petale forță să traverseze marile întunecimi. Procesele alchimice au deschis o curbură între spațiu și timp dând viață energiei / forma „supra Eul. Un vis vine dintr-o idee...

ORICE, ORICINE

Tu poți să fii oricine, clipa trece lăsând în urmă o dărâ de parfum, mai bine călător căci timpu-i rece și strânger-n pumni tot praful de pe drum.

Tu? Poți să fii orice căci clipa-i dusă lăsând în urmă un trecut apus, mai bine călător căci timpul trece și peste-această lege, nimic nu-i mai presus.

IUBIRE POETICĂ

Flori CRISTEA

NEGUSTORUL DE IUBIRE

M-apropii cu sfială de masa lui și tac.
El, din priviri, mă întrebă ce-aș vrea.
Scoțând cu mâna tremurată, de sub haină,
I-am pus pe masă toată-averea mea.
Abia șoptit i-am spus: -Cumpăr iubire...
A-ncremenit cu mâna pe abac.
Părea că gândul și-a trimis departe.
Să plec? Să stau? Nici nu știu ce să fac.
S-a scuturat. Părea că-și vine-n fire.
Și-abia zâmbind, cu milă m-a privit.
- Ce vrei, copilă, tu? Cumperi iubire?
Iar mâna mea pe bani a-ncremenit.
- Atât am strâns, am zis, plecând privirea.
Atâta am putut agonisi.
Dau totul pe o clipă de iubire.
Dau totul! Tot! Pe urmă, pot muri.
O lacrimă-i se scurse pe sub gene
Și el și-o șterse, pe furis, cu palma.
Fiindcă știa ce-o să primesc, pesemne,
Iar în privirea lui se stinse toamna.
-Ia-ți banii înapoi, acum, și pleacă!
Iubirea nu se vinde-n iarmaroc.
Tu singură vei ști când vei găsi-o,
De ți-o dorești atât, și ai noroc.
...Și am plecat. Azi bat din poartă-n poartă.
Pot da la schimb un strop de nemurire.
Și vă întreb pe voi, pe fiecare,
Poate știți voi cine vinde iubire.

HAI, SĂRUTĂ-MĂ

Am să-ți cos norocu-n poala hainei
Și-n desagă am să-ți pun săruturi,
Când te va cuprinde frigul toamnei,
Să te-mbraci cu ele, să te bucuri.
Pentru drumul care-ți stă-nainte,
N-am alte merinde a-ți mai da,

Voi înghesui niște cuvinte,
Pe sub șaua calului, de-or sta.
Ori de-or vrea, s-or presăra pe drum,
Semne de aducere aminte,
Să te poți întoarce, ca acum,
Adunând în sân calde cuvinte.
Hai, sărută-mă acum și pleacă!
Lacrima nu poate adăsta.
Lasă clipei rostul ca să treacă
Și-amintirii rostul de a sta.

IUBESC COPACII

Iubesc copacii desfrunziți.
Vorbesc cumva cu-ntelepciune,
Despre un timp ce l-au trăit
Și despre iarna care vine.
Vorbesc de ploi, vorbesc de vânt,
De ramuri frânte, floare scuturată,
De rădăcini înfipte în pământ,
De timp ce nu se-ntoarce niciodată.
Privesc statornicia lor prin timp,
Martori tăcuți la câte și mai câte.
Mă simt copac în cate-un anotimp
Și-aș înfrunzi în vise neștiute.

SCRISOARE TIMPULUI

Cu mână nevăzută pe hârtie,
Denaturând a noastre gânduri toate,
Viclean și aspru, timpul stă și scrie...
Și sade omu-apoi și se socoate,
Că parc-altfel a fost..., parcă altfel...
Nici el nu știe clar ce s-a-ntâmpat,
Și parc-ar vrea să dea-napoi nițel,
Să afle tot ce ar mai fi de-aflăt.
O, timp viclean! Cum știi tu să le faci,
Pe toate doar cum îți convine ție!
Aș vrea, de s-ar putea acum, să-mbraci
Trup muritor, să vezi cum e să-ți fie,
Amestecate toate. Încurcate!
Sa plângi amar când simți
dezamăgirea,

Să fii uitat, să simți că ești pe moarte,
Să vezi cât doare când te pierzi cu firea
Și iubești. Să te gândești când scrii apoi,
Destinul omului. Și-atunci să-ți pese!
Să mai privești odată înapoi,
Și mâna ta, povestea ce o țese,
S-o faci cu blândețe, cu iubire...
Nu știu de te-oi opri ca să citești.
Ți-am scris această lungă jeluire,
Când doar tristețea-mi bate în ferești.

FRESCĂ

Nu florile-s de vină că locul e pustiu,
Amforă spartă, viața, lumina o subjugă,
Pământ și plug, frățește înlănțuiți în rugă,
Răscolitoare frescă pe cerul sângeriu.
Se sting pe pietre-ncinse bănuții de sudoare,
Amurgul mângălește cu roșu un perete,
Ferestre-nchise, pe-obrazul nopții, pete,
Penelului-i mai smulge o culoare.
Înstrăinată, parcă, se tânguie pădurea,
Secura doarme rezemată-n cot,
Au adormit și melcii, cu iarba smulsă-n bot,
Visând poteci, visând zăpezi, aiurea....

BEM TOAMNA DIN PAHARE

Despică frigul frunzele pe lat,
Ca-ntr-o măcelărie de miresme,
Cad rând pe rând, perdele de brocart,
Pe aspre, cenușii catapetesme.
Mi s-a părut că bate în fereastră,
Octombrie, și-am vrut ca să-i deschid,
Octombrie, mai știi?, e luna noastră,
În munți, pădurile se sinucid.
În suflet 'mi-intră toamna și mă tem,
Că ploile or șterge din hotare,
Că poate îngheta-vom, ce blestem!
Sorbind însingurarea din pahare.

Cultura, ultima noastră șansă?

(Eseu, empiric)

Ion Iancu VALE

Este de notorietate deja faptul că Omenirea se află, la acest moment, într-un accelerat și sofisticat proces de globalizare, inițiat cu câteva secole în urmă (poveste lungă, complexă și tainică) și care de abia acum începe să se materializeze datorită, în special, stadiului superior de dezvoltare la care știința și tehnica au ajuns, privind, (mai ales), manipularea și controlul asupra individului.

Acest lucru presupune, folosind un termen cât mai neutru, o uniformizare generală, socio - economică, politică, militară și religioasă și la care, că vrem, că nu vrem, și noi românii, ne vom alinia. Într-o astfel de conjunctură singura diferențiere majoră dintre indivizi, la nivel global, ar mai putea fi (dar nu e sigur nici macar acest fapt) cea de ordin intelectual și cultural.

De aceea, poporul român, pentru a se debarasa de fatidica sa postură de minorat (vezi „minoratul sau complexul retardării” din eseu „Ce este lumina” de Immanuel Kant), va trebui să lupte acerb pentru a-și păstra, și de ce nu, pentru a-și îmbogăți zestrea culturală moștenită de la înaintași.

Emil Cioran spunea că „orice națiune pentru a deveni puternică, independentă și respectată, trebuie să fie agresivă și să producă o mare cultură națională”. Din păcate s-a dovedit că agresivi politic, în relațiile cu alte popoare, noi romanii, nu am avut și nu avem cum să fim, fapt dovedit

istoric de altfel. S-a văzut însă, că din punct de vedere cultural posedăm un remarcabil potențial, dovadă existența de-a lungul vremii a unor personalități de excepție, care din secolul al XVII-lea, până la jumătatea secolului XX, au dominat firmamentul culturii noastre naționale, unii dintre ei fiind recunoscuți și apreciați și dincolo de hotarele țării.

De notat că și perioada de sfârșit de secol XX și început de secol XXI, a relevat existența unei adevărate pleiade de scriitori, pictori, sculptori, muzicieni etc., care din motive subiective se găesc, deocamdată, într-un nefast con de umbră, și care alături de genialii lor predecesorii relevă incontestabila dovadă că actul cultural românesc nu este unul accidental.

De aceea contemporaneitatea și viitorimea, au menirea și chiar obligativitatea de a continua și de a întări zidirea de spirit și cultură a premergătorilor noștri. Părintele Calcio Dumitreasa spunea că „o țară și respectiv un neam, fără credință și cultură, sunt asemenea unei case cu acoperișul distrus în care intemperiiile pătrund în voie, până la baza ei, năruindu-i, în cele din urmă, temelia.”

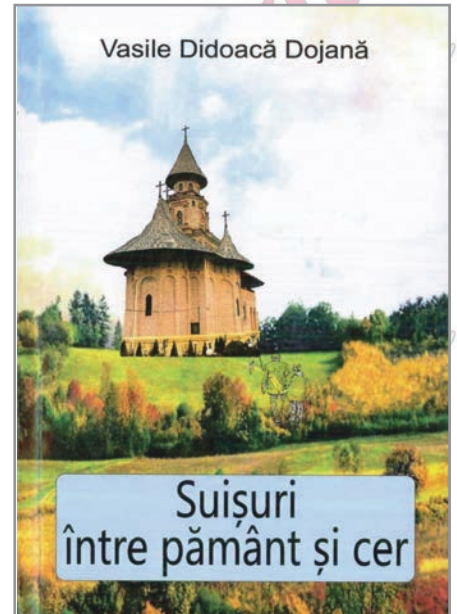
În acest context cultura (prin vârful ei de săgeată, literatura), va trebui să aibe, în continuare, un rol primordial în perpetuarea deveniri noastre, restul reperelor de reprezentare profilându-se, din ce în ce mai vizibil, ca inaccesibile ...

Și de ce să nu sperăm, totuși, că în viitor cândva, cineva, de pe necuprinsa întindere a Marelui Imperiu Terra, va declara admirativ: „Iată această minunată operă, este realizată undeva în Carpați de, către un creator de sorginte românească”

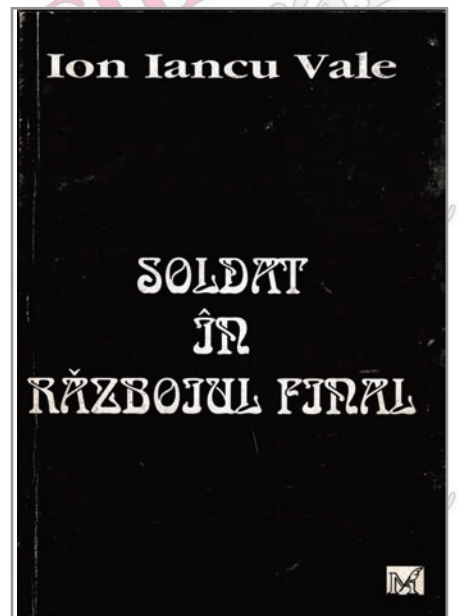
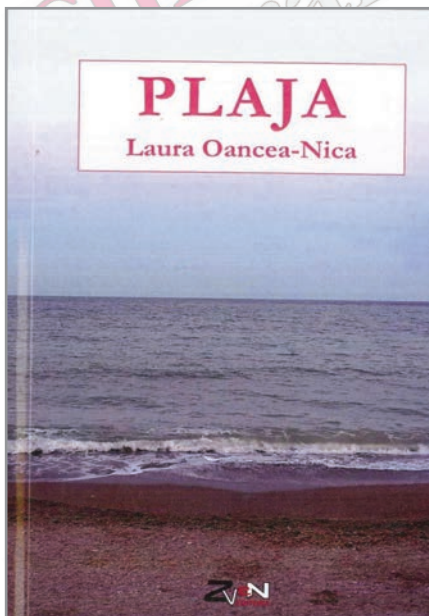
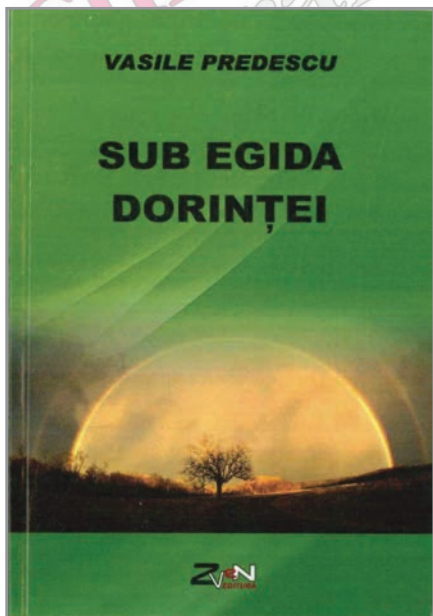
Măcar atât...

Climare literare

Cărți din biblioteca revistei Climare literare

Cogito

„Pentru cei bogați războiul devine sport” - Frank Herbert

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

www.zen.ro | zen.print@gmail.com | fax: 0345 401 330 | mobil: 0765 464 304